

Български Книжици.

ЧЯСТЬ III.

1858. НОЕМВРІЯ

КНИЖКА

ВТОРА

ПРОСВѢТЕНІЕ и КНИЖНИНА

на

БЪЛГАРИ-ТИ.

V

(Виж. Книжка № 20. Стр. 153).

Слѣдъ умрѣло-то на то Любословіе чловѣкъ вижда развървяніе на нѣкои Български списатели, что бѣхъ вѣке приготвили свои-ты мѣкы, изъ градове-ти за спомоществованіе, сирѣчь за печатаніе на книги доброволна помощъ, имя-то на която е по-голѣмо отъ колкото бѣше тя сѣща-та: Българска-та Книжнина, вдовица отъ нѣколко врѣмя, искаше вѣке едно Періодическо списаніе да може чтогодѣ да раздава нѣкои новины и по-мал-

ко да распръсва народно просвѣтене, что и не закъснѣ да ся сбъдне. По случай ся намира младъ Българинъ въ Липиска и закачва съ помощъ на Букурещкы Българе да издава *Бзмарскый Вѣстникъ* всякъ недѣля. Първый листъ на това списаніе, ако и да не съдържаваше освѣнъ нѣкои приказки и единъ изводъ отъ «*Пѣтуваніе по Бзмарскы-ты мѣста*», бѣ пріятъ съ голѣма драгость отъ тамкашни-ти славянскы филолози, които го направихъ да погърми изъ цѣла Европа, като го накачихъ съ повыше похвалы отъ колко-то той струваше, и съ тоякъ начинъ ти желаяхъ да потикнѣтъ вървежа му. Отъ друга страна повѣчето му бѣди пріимачи у Влашко показяхъ къмъ него голѣмъ хладность, която достигнѣ до толкось, та отъ тѣхъ единъ, който има въ своя мецоцоеъ: «*что то направи ты, все харно ще бѣде,*» отсѣче съдѣжъ-тъ, че *нетръбвало за Бзмаре-ти да ся издава Вѣстникъ отъ Липиска*, безъ да каже причинѣтъ на *зачто*, та отъ това ся види твърдѣ малко да е *ъ* разбиралъ. Едвамъ писачъ-тъ на *Бзмарскый Вѣстникъ* бѣше стигнѣлъ до третій му листъ като го застигнѣ тя клетва, която съ единъ махъ му прѣкрати изданіе-то. Той побуденъ отъ срамъ за несполучваніе-то си дръпва ся та дохожда отъ Липиска право въ Цареградъ да промѣни мѣсто-то а нѣ мысль-тъ си, и слѣдъ годишне затичваніе може да основе *Цареградскый Вѣстникъ* и *Бзмарскъ Книгопечатня* всрѣдъ Балъ-Капанъ-ханъ, на таково мѣсто, дѣто прѣди нѣколко години бѣше опасно само да ся похортува за подобны нѣчта.

За прибавка да кажемъ, че като гърмеше отъ Липиска изданіе-то на *Бзмарскый Вѣстникъ*, то събуди и

други Българе, които ся бѣхъ прѣснѣли отъ когѣ изъ Европа за ученіе, за търговщина или да гонять слѣдъ-тъжъ честь, та по сѣще-то врѣмя трѣгва и отъ тамъ другъ Българинъ, кому-то съврѣменна-та лѣтопись незнае още имя-то, и като прѣминува различни столици, дохожда най-послѣ и той въ Цареградъ съ помысль да помогне или да забърка зачало-то на понижѣло-то Българско просвѣщеніе. Той опасанъ съ кѣлищна връвь у тѣхъ-си проповѣдваше христовъ истинъ на свои-ти гости и пріятеліе, за да може по-лесно сполучи мысль-тъжъ си и да постигне онова, за кое-то бѣше опрѣдѣленъ, и распаденъ отъ любоначалства искаше да земе самъ-си въ рѣцѣ юздѣ-тъжъ на Българскы-ты слова, единъ чело-вѣкъ, что незнаеше, може бы и до нынѣ да незнае още, да прочита право по Българскы, да исповѣдаме и нѣе това, нѣчто все по христова истина. Така Българска-та Книжнина всичко бѣше извършила токо началникъ нѣма-ше, и той както отненадѣйно ся яви на бѣлъ свѣтъ.

ВИТЛА ЗА ВЪРШЕНИЕ.

Кога, нѣкоя хубава зарань отъ мѣсяць Септемврія, чловѣкъ минува прѣзъ поле-то, по страны-ты на Франца, дѣто проникнува ораиско-то истынченіе, той често ся смае-ва като слуша да ся размѣся съ шумтеніе-то отъ листа-та, съ рученіе-то отъ воды-ты, съ размѣрены-ты траканія воденичны, едно заглжхнато ихтеніе, което можяше заприлича на отдалечне-то бученіе отъ гърмеля, ако не бяхше наударено съ чюдны измѣненія отъ гласа. То гърменіе отъ *витло за въртеніе*.

Вършяре-ти съ чюкало си минувахъ мѣсяци, години, затворени въ плѣвника, да свалятъ махално вършяря съ чюка по растланы-ти снопове, като въздхшихъ нездравый прахъ, что сгжстываше атмосферж-тж. Днесъ у Франца вършять всичкж-тж жътвж на растворено мѣсто ако щжть, и вършеніе-то прае три или четьре дена най-много. Тж нѣколко дни само слѣдъ жътва-та, чловѣкъ може закара жито-то на търга, да нахрани мѣста-та дѣто нѣмать жито, и да направи влогове отъ които той има нѣкогаж припрѣжж нуждж.

Има витла за вършеніе да ги карать пакъ витла съ паря, что ся наричатъ *локомобилы*. Намирать ся витла за вършеніе да ги въртятъ коніе или волове: тыя сж най-распространены-ты по нивя-та на малко-то орачество. Вт

Англія, дѣто нивя-та сѣ пространны и жътва-та голѣма, дѣто вѣгляща-та и желѣзо-то е на малка цѣна, има по-вѣче витла сѣ пара а нѣ сѣ коніе, Едно отъ най-ветхы-ты витла за вършеніе, както и едно отъ хубавы-ты, е Лоцово-то отъ Нантъ.

Речи, че всичко-то устройство на витла-та за вършеніе си прилича. Тия сѣстоятъ отъ едно праздно колѣндро, обковано сѣ желѣзны блѣхове, което тя върти на една ось. То ся нарича вършарь.

Срѣще-вършарь-тъ е часть отъ колѣндро прилично [на първо-то, поставено подъ него и заякнато. Размѣрвать, посрѣдствомъ въртѣлка праздно-то разстояніе оставено между вънкашне-то лице на колѣндро-то (вършаря), что ся върти, и вѣтрѣшне-то лице отъ часть-та на заякнато-то колѣндро (срѣще-вършаря). Тѣй въ това разстояніе влазя слама-та повлечена отъ въртеніе-то на вършаря. Класъ-тъ ся изронева между две-тъ колѣндра. Жито-то и шюшлони-ти падать долу прѣзъ рѣзкы-ты на колѣндро срѣще-вършарь. Слама-та не прѣстанва да ся влече, слѣдва въртеніе-то на вършаря и пада на страна.

Вършать жито-то на дѣлжъ и на прѣко.

Витла-та, что вършать на дѣлжъ скрѣшевать много или малко слама-та, онызъ что вършать на прѣко, уваривать ѣ непохванатѣ. Обаче снопъ-тъ ся върше по ясно и по-добрѣ на дѣлжъ а нѣ на прѣко: първы-ты витла сѣ най-распространены.

Лоцовый прочѣпъ, поставенъ отгорѣ на витло-то, е тяжакъ и уморява добытака. Най-хубавый е, безъ дума, отъ вси-ти прочѣпи, на Пинетя отъ Абилий.

Пинетювы-ты и Лоцовы-ты витла за вършеніе сѣ ло-

комобили, сирѣчь чловѣкъ може да натвари на коля и да ги закара дѣто ще, по нивы или при съсѣдници; тыя не прѣчистевать зърното и трѣба да иматъ и вѣялиницѣ. Изъ обще, обычатъ подобръ да прѣкарать жито-то прѣзь две отдѣлены вършенія. Вършаре-ти что прѣчистевать зърно-то, сж твърдѣ натрупани и много скѣпи.

Рекохме че има вършарници, что ся въртять посрѣдствомъ витла съ пара; то направи да измыслятъ *локомобили*, които сж витла съ пара, поставены на четиры колеса, и могатъ да ги возять по вси-ты пѣтища. Търговци за печалба купихѣ отъ тыя витла и ги закахѣ по селскы-ты ступанства, дѣто тѣи вършяхѣ. Ингелизско-то витло на Рансома и Сима, на примѣрь, купи го единъ земедедецъ отъ Ендър-и-Лоарь. Отъ двѣ години насамъ той го дава съ поемъ на съсѣдници-ты си, по 50 франка на день, безъ да имъ дава нито масло, нити вѣглища, нито возари; той плаща само на машиниста, что подклажда огъня, който е единъ ковачъ отъ нѣкое близосѣдно село. Вършарница-та изважда най-хубавѣ-тѣ жътвѣ отъ горѣ за три четиры дена, съ 50 на сто по-малко разности за земедецеца. Витло-то е станало за 11000 фр. То ще остане на ступанина си чиста печалба около свършеваню-то на второ-то лѣто.

ПИСМО III

24 Іунія 1844.

ЗА ПАДЕЖИ-ТИ.

(Вижь Часть III. N 21 Стр. 221.)

За да удалятъ, колко-то имъ е было възможно, това смущеніе въ падежи-ты, що сѣ сторили поправители-ти на нашія-тъ праотеческій языкъ? Употребили двѣ **различны** образомъ но приличны произношеніемъ гласны **буквы** въ различны-ты тождеобразны падежи, и писали **едного съ а** а другиго съ **ж**; **едного съ и**, а другиго съ **ы**; **едного съ е**, а другиго съ **е**; **едного пакъ съ о**, а другиго съ **ш**. Така **узаконили** да ся пише **жена** въ именителенъ а **женѣ** въ винителенъ; **свѣти** въ именителенъ, а **свѣты** въ винителенъ; **отецъ** въ именителенъ единственный, а **отцы** въ родителенъ множественный, и **лицемъ** въ творителенъ единственный, а **лицемъ** въ дателенъ множественный; и **жены** въ родителенъ единственный, а **жены** въ именителенъ и винителенъ множественный; и **оученіа** въ родителенъ единственный, а **оученіа** въ именителенъ и винителенъ множественный; **воинъ** въ именителенъ единственный, а **воинъ** въ родителенъ множественный; **рабомъ** и **словомъ** въ творителенъ единственный, а **ра-**

бѡмѣ и словѣмѣ въ дательнѣ множественный; егѡ, свѣтагѡ въ винительнѣ, а егѡ, свѣтагѡ въ родительнѣ, и пр. Етѣ за тѣя щѡ говори ученѣйшій Грамматикословецъ Славенскій Добровскы: » е и ѣ различаются только по употребленію . . . По правиламъ Грамматиковъ е долженъ писать и въ срединѣ словъ послѣ согласныхъ, но *только* ко для отличія падежей множественнаго числа единственного. Такимъ образомъ родительный множественнаго ственнаго отецъ отличается отъ именительнаго единственнаго отецъ ; дательный множественнаго мытаремъ отъ оруднаго (творительнаго) единственнаго мытаремъ; и множественные вѣси, дѣбри, сестры, отъ родительнаго единственнаго вѣси, дѣбри, сестры. Родительный множественнаго свѣцъ пишется чрезъ ѣ, потому что въ единственномъ нѣтъ сходнаго окончаніемъ падежа; но множ. именительный знаменіа пишется чрезъ ѣ, потому что съ нимъ сходенъ родительный единственного ('). И такъ истый Добровскы пише: « ѡ произносятся одинаково, но употребляются различно. Въ падежахъ множественнаго числа, которые перепишутъ чики хотѣли различать уже слишкомъ тонко, на падежахъ въ родительныхъ вѣинъ (воиновъ), прѣрѣкѣ (пророковъ), отрѣкѣ (отроковъ), закѣинникѣ (законниковъ), должни (должниковъ), которые въ именительныхъ единственномъ падежѣ пишутся чрезъ ѡ: вѣинъ и проч. Въ родительномъ падежѣ на вѣзъ: жидѣвѣ, только для отличія отъ притяжательнаго жидѣвѣ. Такимъ образомъ свѣтъ , родительный отъ свѣтъ различаютъ свѣтъ (медовой). Въ дательныхъ на свѣтъ

(') Добров. Грам. Введ. гл. I. §. X. ст. 18.

• чтобъ не смѣшать этого окончанія съ оруднымъ един-
 • ственнаго на **омъ**: законник^{омъ}, оученик^{омъ}. Бѣлаша
 • многа, именительные множественнаго въ **среднемъ** ро-
 • дѣ пишутся чрезъ **ω**, для отличія отъ единственнаго
 • женскаго бѣлаша, многа... На конецъ въ родительномъ
 • единственнаго мѣстоименій и прилагательныхъ, который
 • слишкомъ тщательно хотѣли отличить отъ винительна-
 • го **югω**, **сѣагаω**. Въ слѣдующемъ примѣрѣ: **оузръ** юго
 • отецъ югω, первое юго есть винительный, второе югω
 • родительный» (').

Таковыя различія могли ли бы и мы да употребимъ
 въ падежи-ты на ново-Българскыя-тъ нашъ языкъ? Не
 воистинѣ, зацо, какъ више (') показяхмы, освенъ рядко
 сохранены и употребляемы-ты падежи, и освенъ гласны-
 ты **а** и **ѡ** или **я** и **ѣ** кои-то употребляемы въ женскы-
 ты единственны, и **и** и **ы** кои-то (и то не въ-редѣ)
 употребляемы въ мужескы-ты множественны имена за раз-
 личіе между именительны-ты и винительны-ты падежи, мы
 нѣмамы, сѣщо да речемъ, падежи въ языкъ-тъ си, но ги
 замѣняемы съ предлози предѣ имя-то полагаемы. **Обаче**
 за различеніе ужъ на родительны-тъ падежъ отъ **датель-**
 ныхъ-тъ, кои-то ся, какъ-то рекохмы, пишеть **единообраз-**
 но: дай книгъ-тъ на Димитра (вмѣсто *Димитровъ*,
 δὸν Διμήτριου) и дай книгъ-тъ на Димитра (вм. *Димитру*,
 τῷ Διμήτριῳ) О. Неофутъ Рыскы измыслилъ да употреби,
 и совѣтува и другы-ты да употребявать въ **родителенъ**

(') Добров. тамже §. IX. стр, 16, 17.

(') стр, 220, 221, 222.

падежъ чертицѣ между слово-то *на* и имя-то Димитра; и да пишѣтъ на-Димитара ('). О. Неофутъ негли е ималъ правдѣ на това, защо сѣкалъ че частица-та *на* въ тоя случай не е предлогъ (') безъ да казува що е. Но мы више показамы, и явственно ся види че, или въ родителнаго падежа случай или въ дателнаго, тая частица не е нищо друго освенъ предлогъ-тъ *на* (= *ἐν*, *πρός*), предлагаемый на имя-то въ винительнаго падежа образъ; слѣдовательно или смы турнѣли между неѣ и имя-то совѣтуемъ-тъ чертицѣ, или не, то пакъ си остава що-то е и не може никакъ да си промѣни естество-то.

Освенъ това, ако виикнемъ добръ въ разумъ-тъ на изреченіе-то ще найдемъ че языкъ-тъ ны не е така просто и безъ слово употребилъ истыя-тъ предлогъ за означеніе на отношеніе-то или на разумъ-тъ що представляватъ Родителныя-тъ и Винительныя-тъ падежъ, защо изрѣченіе-то дай книгъ-тъ на Димитра (ви. *Димитровъ*, тоѣ *Διμήτριου*), ще каже дай книгъ-тъ *принадлежащѣ* на Димитра; а това пакъ изреченіе е равно съ изреченіе-то дай книгъ-тъ *принадлежащѣ* Димитрѣ; отъ кое-то ся доказва че изрѣченіе-то на Димитра и въ случай Родителнаго падежа не е въ нашія-тъ языкъ друго, освѣнъ разрѣшеніе дателнаго падежа на предложный Винителенъ. Таково разрѣшеніе на дателния-тъ падежъ е ставало даже и въ естествомъ весиа сложителныя-тъ (сυνθετικеския-тъ) старо-Греческий т. е. Еллинскый языкъ,

(') О. Неоф, Рыл. Бол. Грам, стр. 64 примѣч.

(') Тойже таможе.

въ кого-то глаголи-ти нарицаемѣи ῥητοικά, χριστικά, ἀνίστατικά, ἀρηγυμνατικά, и ἐπιχαλτικά, кои-то естественно **обычали** да ся **сочетавать** съ дательнѣй падежѣ, на пр. δίδωμι σοι, χριζόμενος τῷ Παύλῳ, Τρώεις μάχεσθαι. εἶπε τῷ βασιλεῖ, ἐπέσειλεν αὐτῷ, и проч. **тинже** глаголи могли весма правильно да ся **сочетавать** и съ Винителенѣй падежѣ **предваряемый** съ **предлогъ-тѣ** прὸς (= на) на. пр. πρὸς τὸ δίδωμι, πρὸς Παῦλον χριζόμενος, πρὸς Τρώας μάχεσθαι, εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, ἐπέσειλε πρὸς αὐτόν, и проч. **Така** и въ нашія-тѣ языкѣ дательныя-тѣ падежѣ ся **разрѣшява** на Винителенѣй съ **прѣдлогъ-тѣ** на (= προς, εἰς), **и** така **разрѣшенѣ** става **употребителенѣй**, какъ-то **и** вмѣсто **родителенѣй**.

Но само така **разрѣшенѣ** ли ся **употребява** у насѣ **вмѣсто** **родителенѣй** **дательныя-тѣ** падежѣ? Не: **много** **пяти** и **сложителенѣй** **падежѣ** ся **пріема** въ языкѣ-тѣ **още** **вмѣсто** **родителенѣй**, на пр: **человѣку** **душа-та** **излазя**, **вмѣсто** **на** **человѣкъз-тѣ**, **наипаче** въ мѣстоимѣнія-та, на пр: **книга-та** **ми**, **перо-то** **ти**, **мастило-то** **му**, **слово-то**, **си** **вмѣсто** **книга-та** **моя** μου, **перо-то** **твое** (σου) **мастило-то** **неюво** (αυτου), **слово-то** **свое** (ἐμου), така и въ изрѣченіе-то: **кому-то** **лозіе-то** е **прекопано**, **тому** и **бѣчова-та** **быва** **пѣлна**, **рѣчи-ти** **дательнаго** **образа** **кому** **тому**, **стоятъ** **вмѣсто** **родителенѣй** **падежѣ** εὐτυχος, τούτου или **разрѣшительно** на **просто-Български**, на **кого-то**, на **того-ва**.

Казвамы **днесз** **още**, **защо** и въ **старо-Българскія-тѣ** **языкѣ** **дательныя** **тѣ** **падежѣ** **ся** **е** **често** **писалъ** и **употрѣбывалъ** **вмѣсто** **родителенѣй**. **Така** **четемъ** въ **сѣборникъ** **църковный** на **Остромирово-то** **евангеліе**: **памятъ** **сѣоу-** **моу** **Иамантѣ**. **Въ** **тѣже** **днь** **памятъ** **сѣоумоу** **Иоан** **оу** **и** **Па-** **улоу**. — **памятъ** **сѣоумоу** **свѣтителю** **Панасию**, **и** **стѣѣи**

мѣченицихъ Басиліи. — страсть свѣтѣхъ мѣченикомъ вавоула
и ермону, и младацѣмъ, и стоумоу романоу, и стоумоу
моисею пророкоу. — страсть стоумоу пророкоу Захаріи. —
Рождство свѣтѣхъ бѣн. — Памать стоумоу Иоакимоу и анѣ..
страсть стоумоу Харалампіеву и Пантелеонтоу, и дружинѣхъ.
ю, » и безчисленныя другыя такыя, кои-то доказывать
неоспоримо употребленіе-то дательнаго падежа вмѣсто ро-
дителя. Это же пише и словеснѣйшій Добровскій за
това:

« Древніе Славяне весьма часто употребляютъ дательный
« падежъ вмѣсто родительныхъ, коими управляютъ су-
« щественные: свѣтъ чловекомъ (Іоан. 1. 4.); Царь
« всей земли Божь. Црѣ црѣмъ и Гдѣ Гдѣмъ. Иже стаде
« (исправл. стада). Верси горамъ быт. 8. 5. (исправл.
« в. Горы). Братъ душамъ и тѣмъ. Подножіе ногамъ твои-
« ма. Корень всѣмъ землемъ. Владыка животъ моимъ. Мати
« всѣмъ градомъ Рускимъ, (Несторъ). Иманіе вѣмъ,
« дніе шмщенію. Не баше числа орѣвю нхъ. Вино веселитъ
« сердце чловека (Остроум. Псалт. 103, 15, исправл. че-
« ловека). Гдѣ силамъ, Друзи богатымъ мнози. Шлемъ
« оупованію спасенію. (1 кз Голун. 5. 8. (исправл. оупова-
« нію). Ѡ оца свѣтомъ (Іак. 1, 17, (исправл. свѣтѣмъ).
« мѣжъ есть глава женѣ (исправл. жены, кз Ефес. 5, 23).
« единому ходатаю Богу и чловекомъ (1 кз Тим. 2, 5. ис-
« правл. Бога чловекомъ). сынъ емъ; имѣ емъ. Единной же-
« нѣ мѣжъ; единому мѣжъ жена. Вѣкы вѣкомъ. Концы
« книгъ (вмѣсто книгъ). Не дасть бо Божъ намъ дѣхъ
« страхъ, нѣ силѣ и любви и целомудрію (дѣхъ Апост. 2.
« кз Тим. 1. 7, изд. Страхъ, силы, любви, целомудрію).
« Здѣсь я обязанъ отдать похвалу трудолюбію Фр. К,

« Альтера, который, а хотя и могъ знатъ пзъ Грамма-
 « тикъ, что употребленіе дательнаго падежа виѣсто ро-
 « дительнаго у древнихъ встрѣчается очень часто, однако
 « хотѣлъ непременно прибѣгнуть для сего предмета къ раз-
 « смотренію многихъ Кодексовъ, и собранные изъ нихъ при-
 « мѣровъ напечаталъ въ отрывкахъ филолого-критичес-
 « кихъ (Вѣна 1799, 8) стр. 35-69 . ()»

Така и за дательны-ты мѣстоименія *ми, ти, си*, кои-то
 соотвѣтствовать на Греческы-ты родительны *μου, σου αὐτοῦ*
 Тойже Добровскы говори:

« Виѣсто притяжательныхъ *свой, мой, твой*, древніе
 « Славяне не редко употребляютъ дательный падежъ
 « мѣстоименій личныхъ *си, ми, ти*: не побѣда *Отцѣ* *си*
 « (Суд. 14, 6.). рече къ *Отцѣ* *си* (Суд. 11, 37. въ ис-
 « правл. въ обоихъ случаяхъ *своемѣ*). крѣткѣмъ *си* *шкѣмъ*
 « призри (вм. *своимъ*). Дай вѣрномѣ *си* рабѣ царю *нашемѣ*
 « (вм. *своемѣ*). Цѣлуйте епѣнета възлюбленнаго *ми* (*τὸν αγαπη-*
 « *τὸν μου* Римл. 16, 6). Равно такожде стр. 8, 9) *каѣ* *ти*
 « смерти (въ исправл. ошибочно смерти) жало, *гаѣ* *ти*,
 « аде, побѣда (*ποῦ σου* и проч.); вгда прїидеши въ царствїи *си*
 « (*ἐν τῇ βασίλει σου*. Лук. 23, 42). Въ Диміановъ Апостолъ:
 « оученикамъ *си* (виѣсто *своимъ*); служба *ми* (вм. *моей*); въ
 « пръвѣй *ми* *Шѣйтѣ* (вм. *мой*); свѣнникъ *ми*, *вамъ* же *Апѣла*
 « (къ Филип. 2, 25. вм. свѣнникъ моего и вашего посла-
 « нника. » ('))

(') Добров. Грими. 23. Слав. Ч. III. § 42, стр. 54. 55 .

(²) Тойже тамже § 23. стр. 29-30.

Като е тъй убо работа-та, кога щемъ да убѣгнемъ смущеніе-то на разумъ-тъ Родителнаго и Дателнаго падежа, или грозно-то употребленіе на два *разрѣшительны* какъ выше ⁽¹⁾ Родителны, единъ слѣдъ други слѣдующи, можемъ весла лесно, найпаче въ собствены-ты имена въ тѣхны-ты прилагателны, да ги замѣняваме, споре обстоятельство-то, или и два-та, или само единны-тъ, неразрѣшительны Родителнаго и дателнаго падежа обра или ако Родителны-тъ значи притяжаніе, вѣсго него употребляваме притяжательно прилагателно. На пр. вѣсто речемъ (за Родителенъ падежъ) дай книгъ-тъ на Димитр казвамы дай книгъ-тъ Димитрова; и вѣсто да пишемъ (за дателенъ) дай книгъ-тъ на Димитра писвами *дай книгъ-тъ* Димитръ. вѣсто съѣдана-та на зары-ты на сланице-тъ ослѣпна на человекъ очи-ты, казвамы по добръ светлина-та на солнечны зары ослѣпна человекъ очи-ты. Намѣсто намѣреніе-то на теи-человекъ е да зѣмне на Петра пары-ты оужь на заемъ, да повѣгне на бляшко, и тамъ да купи мѣшѣ-тъ нѣкой испаднахъ боаринъ, и, безъ да мысли бече за повращаніе-то на пары-ты на Петра, да живѣе животъ на распутеи человекъ до послѣдніа-тъ часъ на дни-ты на старостъ-тъ си, можемъ да речемъ по добръ намѣреніе-то могози человекъ да зѣмне, ужь на заемъ пары-ты Петровы (или *пары-ты отъ Петра*), па да повѣгне на бляшко, и тамъ да си купи мѣшѣ ѿ нѣкого испадналаго боарина, и, безъ да мысли бече да заплати що е на Петра долженъ (или *заплащаніе то на долгъ-тъ си къмъ Петра*) да живѣе животъ распутеи наго человекъ, до послѣдніа-тъ часъ на старо-то сврема. И тойзи послѣдній примѣръ има, какъ-то ся види, *десять* предлози на, отъ кои-то *осемъ* стоятъ въ знакъ родител-

⁽¹⁾ Стр. 221, 231, 232.

наго падежа; а как-то го преобрѣнѣхмы, не **останѣ** вече освенъ токмо единъ или два такива предлози.

Безъ да имамы убо нуждѣ да полагамы, въ знакъ родителнаго падежа, чертица между предлогъ-**тъ** и имя-то, какъ-то ны **О. Нюфутъ** совѣтова, можимъ по добръ да преобрашамы слово-то така що, и смущеніе никое въ разумъ-тъ да не оставя, и въ тожде время **да** бѣва по гладко, по ясно, и по сладко. Таково мнѣніе **показахмы** (') за уротрѣбленіе-то умѣренія на новыя-тъ **нашъ** членъ, таково мнѣніе предлагамы и за употребленіе-то **на** новообразны-ты наши падежи, кои-то, какъ-то и **членъ-тъ**, можемъ, спорядъ обстоятелства-та, да замѣняваемы **съ** падежи-ты на старыя-тъ ишаъ языкъ, стига само да **си** **остава** пакъ языкъ-тъ въ новыя-тъ свой видъ, и да **бѣде** **гладкъ** и **сладкъ** и **удоборазумителенъ** за **сичкы-ты**.

(') више стр. 82 премѣчаніе.

РАДИ ЗАЧЯЛО-ТО и МЪСТО-ТО

на

Глаголическы-ты слова.

Отъ П. I. Шафарика.

Отдѣлъ II.

(Вижь Час. III. Книж. № 20, страница 158.)

1. Забѣлежихъ въ прѣдговора на първый-тъ отдѣлъ, че рѣчи мысль-та ми бяхе, за едно пълно задоволително доказателство, что на старина-та на глаголица-та принадлежить и показаніе-то на *мѣсто-то* отъ собствено глаголическы-ты думы и видове на рѣчь-та, по които сѣ различава текстъ-тъ на глаголическы-ты ръкописи толкозъ чюдно и ясно отъ кырилови-ти, (освѣтъ гдѣто тѣи сѣтъ прѣписани отъ онизъ непосредствено и непромѣнително), че познаватель-тъ нито единъ окомигъ не можемъ бѣди въ съмнѣніе върху това, кой отъ двата вида му е показалъ прѣдочный памятникъ; сѣще така ся видѣхъ унуденъ въ първый отдѣлъ, да закаснѣхъ изясненіе-то на това толкозъ врѣмя укачено у меня пытаніе, та като го отлѣжя да ся посвятимъ на това радение, което то вреднува на пълно. Чтото на пусто дырихъ съ все сила, обаче най-много отъ основа, че поставихъ,

прѣголѣмъ важность върху мѣстный языкъ на първи-ти велики учителие и на пріяти-ти имъ съ тѣхъ отъ Цареградъ помощници и ся втѣкнѣха въ Македонія както въ заглѣхнѣта улица, та искахъ да ся простирия най-паче опрѣдѣлительно за скратени-ти аористи, вмѣсто да държя здраво вси-ты памятници; то ми ся предлагаше въ начало Августа т. г. безъ да искамъ, когато изново на подребица пригледахъ наустъ всичко-то стояніе на питаніе-то и отведнѣждъ ся смыслихъ, и скоро разсѣдихъ, че нѣтъ-хъ ся прочита въ Карантанскы-ты записки, че окрѣшилъ въ единъ ръкописенъ (съ писмо ми извѣстихъ) Ономастиконъ отъ Ярника ся нарича една стейрска Алпа (у Ярника окрѣшилъ), че локва или локвица живѣе какъ нарицателно имя въ Кроаціѣ, и какъ собствено все тамъ и у Краинци и Кертници, че у Венди и Кроати отъ колѣ да ся намира слободно само отокъ, нѣ островъ, и лѣкъ да ся нахожда още до днесъ въ живъ полетъ у Чакавци или попрѣдѣлно-Кроати. Единъ пѣть като ся придобы благополучно тая здрава ръкоука, дѣрено-то иманіе ся намѣри лесно: всичко то прѣдложеніе и съвършено-то му развързваніе стояхъ отведнѣждъ прѣдъ моя умъ готовы.

2. Никакъ не ся съмнѣвахъ още отъ по-напрѣдъ за нѣкои си прѣдложенія съвсѣмъ важны за Исторія-та ради съществуваніе-то на старо-Славянско-то писаніе, на кои-то събранный съврѣтъ подыръ това откритіе, трѣбаше да ми улекчи извѣтрѣно развързваніе-то на проблема-та. Тия прѣдложенія сѣтъ: а) что частни-ти гдѣголическы бѣлязи, вси-ти пріяти наедно, трѣба да сѣтъ быле единъ пѣть въ нѣкоя славянскъ земѣ у живыи народенъ языкъ въ дѣйствіе че същити, както ги намираме въ ветхы-ти дошли до

насть рѣкописи, намѣрохъ ся и въ загубени-ти или непознатити *най-ветхы* или *първоначалны* рѣкописи; с) че *текстъ-тъ* на тѣх по-ветхы глаголическы памятници (кырилови) прѣписи отъ глаголическы рѣкописи разумѣва) ся отъ самосебя вси-ти наедно), *най-паче* на Псалтиря, Евангелія-та и Апостола, безъ да ся гляда чястно-то разваленіе на Ортотрафія-та и Грамматика-та, изъ цѣло трѣба да есть *коетѣхъ* и *по-близѣнъ до първоначалный*, отъ колкото оныѣ на Кырилови-ти; д) че чловѣкъ трѣбаше да търсить *мѣсто-то* на славянско-то сществуваніе на писаніе-то и заедно и на глаголичество-то— като ся поставить какъ показано единъ пѣть за всякогаждъ измыслеваніе-то на глаголическото писаніе отъ Кырила—само по оныя Славянскы страны гдѣто сѣхъ живѣяли или ходили Кырилъ и другари-ти му, сирѣчь въ *Македонія* и *Панонія* (наедно съ Моравія); *най-послѣ* е) че, зачтото ветхый языкъ на славянскы-ти Паннонци есть изчезнѣлъ ведно съ жителіе-ти, чловѣкъ трѣбаше да си придобыеть по *направенъ* обаче *зздравенъ пѣтъ* нужны-ты познанія за свойство-то му. За тѣ *пѣтъ* точки трѣба по-напрѣдъ отъ всячко да ся изясня нынѣ.

3. Пріемамъ *испървомъ* какъ свършено, че вси-ты оныѣ думы и видове на рѣчь-та, какъ-то частни бѣлязи за глаголическо-то сществуваніе на писаніе-то, за които ся приказа още въ първый отдѣлъ, трѣба да сѣхъ съставлялы единъ пѣть нѣкадѣ-си основъ на *живый народенъ языкъ*.

Зачто-то всякой писанный и книжный языкъ, изляза споредъ исторія-та, въ първы-ты свои начыла съ естество-то и съ неизбежна нужда отъ простый, самораселъ

языкъ и ся отдѣля малко по-малко въ разстояніе на едно дѣлго врѣмя пакъ отъ истый много или малко. Зачто-то нынѣ не трѣба да положимъ, спорядъ неизбѣжни исторически аѣточисленія, начяла-та за Словянско-то сущестуваніе на писаніе-то обще и особито за глаголическо-то нито по отъ кѣсно нито по отъ рано освѣнь по врѣмя-то Кирилово и Методіево; слѣдовательно така трѣба да потвърдяваме право, че вси-ти вишеречены бѣлѣжки на глаголичество-то могатъ да сѣтъ живѣяли наистина толкокъ чюдно и прѣстаро сѣще и прѣдпотопно тѣй както и думы-ты и изговарванія-та, что употреба-вать днесъ неучени-ти славянскы народни пѣснопойци и пѣснопойки, както естъ познато при изкарваніе-то на пѣсни-ты си. Отъ тѣя бѣлѣжки могатъ да ся извадятъ н. п. скратени-ти аористи, нѣкогаждъ въ уста на народни хора или на народа, за когото сѣтъ приготвени пѣрви-ти прѣводи на църковни-ты и библейскы книги.

Че отгдѣ ли икакъ щяхъ вземать пѣрви-ти прѣводители тѣя изговарванія, кога не естъ имало още книжни-на на лице? Нещъ да кажя съ това, че тогдѣзъ не естъ имало на явѣ въ народный языкъ никака разлика между прости и благородни думы и изговарванія, между низкий и высокый стилъ; то естъ было на вѣрно, тѣй на здраво както естъ имало разлика между голѣмци и малкы, богати и сиромаси, даровити и недаровити; обаче потвърдявамъ, че два-та вида отъ думы и стилъ тогдѣзъ, близо и съ едно на друго подобно живы и дѣйствителни, сѣтъ бы-ле общій имотъ на народа, а нѣ мрътва потрѣбца на писателе-ти и на учени-ти. Че powyше-то отъ тѣя ха-рактеристическы видове сѣтъ изчезнали отведнаждъ, раз-

бирася и явно есть отъ исторія-та, что ны учить, че по вѣрѣя-то на нѣкои народи, както н. п. у Литавци, Маджаре и др. видобогатый языкъ въ многовѣремена тишина на духа става на непромѣнително вкамененіе, сжцій у едни въ вѣялица-та отъ размырдваніе-то на духа бързо ся прѣобразява или загынва съ свои-ти посилицы съ истый народъ.

Нужно есть тукъ съ разсѣждане на слѣдователни-ти да си приговори чловѣкъ наустъ *содственно глаголическы-ты бѣляцы*, за да ги запомнить по-вѣрно и по-здрави. Тѣмъ ся разсѣсватъ изъ обще на *четыре дѣла*: а) Въ *думы* и *изговарванія*, които, дѣто нѣ исключительно, то понѣ прѣдвладѣтелно, ся срѣщатъ само въ глаголическы рѣчониши и въ Кырилови, най-паче въ по-нови-ти (ако тѣмъ не сѣтъ прѣписани вѣрно отъ глаголическы-ти) обыкновенно ся измѣсвятъ съ другы, н. п. крижъ (Кырил. крытъ), папежъ (папа), братръ (братъ), сѣтъ (рече), отлѣкы (останькы), лѣкы (ико), вѣнитъ (цѣнитъ), окришлъ (станъ), локба (тѣга), натрѣти (напитати), спыти, испыти, тѣмѣ, вхсѣѣ, безъ ѹма), їѣдръ (скоре), тиза (блюдо), подвѣга (пѣценика), отокъ (островъ) сѣѣгло (осебъ) тепсти (бѣти), вѣцѣ (вѣжди), вхчѣмъ (начѣмъ, нмамъ), хлѣпати, хлѣпати (просити), вхсѣплѣмъ (тежъ), храбръ (борець, *dellator*), балій (врачь) банжика (дрѣвѣ, мн. дрѣвѣ), вѣрѣ сѣти (вѣрсвати), хризма (мыро) и. т. и. послѣ вххити, вххити, вххити. вххити, вххити и. т. и. Въ *ветхы видове на склоненія и спряженія*, както н. пр. Род. мала-е го; пропѣта-е го, наст. вххити прѣх. пѣшете, глаголахота .скратени аористи: плетъ, плетомъ, їасъ или їахъ, їасомъ, или їахомъ сѣщ. глаг. вхх; вххъ вххѣмъ. бѣды и. т. и. с) Въ *скратеніе май-*

паче въ прич. и пригл., н. п. *хождахъ* вмѣсто *ходихъ* при-
шѣдѣ. *вм.* *пришѣдѣше*, *разницѣ* *вм.* *разницѣнь*, *бездосѣ* *вм.*
бездосѣнь и т. н. д) Въ *масоизмѣненіе* и *ортографическы*
свойствености, н. п. *паска*, *Пиллихъ*, *Томъ*; *Курилъ*, *Сурія*,
придѣ, *примъ* и т. н. Отъ тѣхъ и отъ подобны *думы* и *ви-*
дове на рѣчь та ся *намирать* нѣкои и въ *най-ветхы-ти* и
по-ветхы-ти *Кырилови* *рѣкописи*, обаче само *твърда* рѣ-
ко, какъ *вижнуванія*, или *догдѣ-ли* и *последни-ти* *стоѣтъ*
първоначално на една глаголическа основа, и ся *изгубять*
малко по-малко *сѣвсѣмъ* отъ *иста-та*.

4. *Второ-то предложение*, което отъ моя страна
*има*мъ *свършено*, казва тамъ, че *собствени-ти* *бѣлязи* на
глаголическы-ти *памятници* за *писаніе*, ако и *нынѣ* *повѣ-*
чето можемъ да ги *изваждаме*, именно *колкото* ся *относя*
за *Псалтыра* и *Апостола*, само отъ *сѣразмѣрни-ти* *по-но-*
ви *рѣкописи*, обаче *трѣба* да сѣтъ *стояли* тѣхъ *още* въ
най-ветхы-ти, за насъ *загубени*, или *намъ* *неизвѣстни*
първообразни *рѣкописи*. *Мой-ты* *основы* сѣтъ *слѣдани-ти*.
Първомъ *есть* *векеявно* и *доказателно* отъ *сравненіе-то* на
най-ветхы-ти *наръчни* *Библійскы* и *литургическы* *рѣко-*
писи отъ *тоякъ* *видъ*, че *Глаголитци-ти* тѣхъ *часто* *никакъ*
не *приглядвахъ* и *не* *проиѣнявахъ* *ветхый* *текстъ* на
свои-ты *книгы*, както *Кырилци-ти*. *Тѣхни-ти* *писачіе* *си*
простявахъ да *прѣобразятъ* *обыкновенно* *най-много* *гла-*
сове-ты на *ветхый* *текстъ*, а *безкрайно* *рѣдко* *склоненія-*
та на *думы-ты*, *спорядъ* *изговора* на *тѣхна-та* *родина*,
обаче *никакъ* да *не* *проиѣнявать* *цѣлы* *фразы*, или да
измѣнять *разума* на *прѣвода*, както *навѣрно* *есть* *става-*
ло отъ *Кырилци* *още* въ *най-ветхо* *врѣмя* съ *безмѣрна*
воля. *Скѣпость-та*, съ *кото* *Глаголитци-ти* ся *държатъ*

здрaво на записани-ти нмъ единъ пять видове, както на Ортографія-та (прндѣ, примѣ и т. н.) отистина есчюдна. Тѣй намира чловѣкъ дѣньнѣ въ Глаг. Клоціанусъ въ С. Петербургскый Псалтырь (в. XII), въ Ник. Е. и въ Карант. запискы, че измѣненіе-то съ дѣньшнѣ- (III. 41) не естъ право, зачто з не стоить никогда за — Това не исключава обаче промѣненія-та, както тыя нахождатъ исключитено и въ твърдѣ малъкъ брой въ три-Евангелія. Наистина ся намиратъ и у Глаголитци-ти лши развалванія на текста; обаче тыя сѣтъ ся вижкна отъ незнаніе-то и отъ несъгладваніе-то на прѣписа. *Второ* не естъ до толкозъ да нѣма срѣдства и критикъ за да си добъемъ въ това отношеніе пълно знаніе разсѣстояніе-то на най-ветхы-ти, нынѣ забравени-ти глаголическы памятници. За тыя срѣдства има: а) числ глаголическы-ти ветхы памятници: Пражкы-ти изводи, трѣтъ глаголическы Евангелія и кодексъ Клоціанусъ; Кырило-глаголическы (т. е, взяти отъ глаголическы рѣписи) прѣписи: Евгенію-Погодинскы-ти изводи отъ Псалтыря, Бологнійскый Псалтырь, Сърбско-то тетраевангеліа на царица Елена (около 1240 — 1250 л.) и Българскый Апостолъ, что обычяйно наричатъ пять Мкедонскый пять Струмицкый (отъ XII — XIII в. с) Карантанскы - ты или Фрейзинеговы запискы. Пражкы-ти изводи и карантанскы-ты запискы сѣтъ безсмыслѣніе още отъ X вѣкъ, Евангелія-та и глаголитъ Клоціанусъ най-малко отъ XI в., въ кои-то ся налагать и Евгенію-Погодинскы-ти изводи. Освѣнь то ся намиратъ откъскы отъ литургическы и библийскы крѣгы съ кроатска глаголицѣ, на кои-то старость-та

можетъ да ся отрядить на тѣмъ, обаче нѣкои отъ тѣхъ безъ да мысля щѣ поставя въ XI—XII в. Много такы-вы кѣсове ми показахъ пріятелскы Іоаннъ Кукуліевичъ, І Берцигъ и М. Кастеличъ. Кога намыраме въ тыя и подобни памятници сѣщѣ-тѣ думѣ употребленѣ съгласно и угодна на глаголитци-ти, а пакъ напротивъ на Кирилци-ти непріятна, тѣмъ можемъ на здраво да заключимъ, че тя дума тамъ не есть измѣнена прѣвъ пѣтъ, обаче трѣба да есть стояла и въ други по-ветхы кодекчета (наумявамъ си само литургическы и библійскы кодекчета) Тѣмъ намыраме още въ Пражскы-ти глаголическы изводи (что полагать нынѣ по младо-го врѣмя на С. Венцела) четыре чисты глаголическы бѣляци: думы крижизнѣ, ї-адрѣ, законспрѣстѣнно *) и сбида (аористъ), така въ карантинскы-ты запискы: натровѣхъ, бали, балоуаніе, колнждо, братрѣ, искони дѣкони спытны, обектъ, рачити, тѣсрѣти и т. н. за конто Кирилци-ти безъ съмнѣніе трѣба да сѣтъ поставили крѣстѣнѣтъ, скорѣ, беззаконно, сбидаше, напитахъ, врачѣ, врачеваніе, аще, братѣ, отъ начала до конѣца, тѣни или сѣи, мѣлѣтва или жрѣтва, благсволити, дѣлати или дѣлати и т. н. На единъ подобенъ начинъ не ся съмняваме, че подобно употребителни-ти глаголитизми сѣтъ ся прочитали исто въ Евгенію-Погодинскый и Бологнійскый Псалтырь, както и въ Кроатскый изводъ отъ единъ твърдѣ ветхъ Псалтырь, сѣтиѣ въ три-тѣ глаголическы Евангелія, най послѣ въ Струмицкый Апо-

(*) Тая дума есть отъ Пс. 40. 9. Изреченія-та отъ Псалми-ти сѣтъ подобно едно доказательство за голѣма-та старость на глаголическый текстъ отъ съхраненый Псалтырь.

столъ, послѣдній още въ по-ветхъ църквообразникъ, от които ониъ сжъ ся прѣписали.

Имамъ отистина ради Евангеліе-то много или мал изводы и примѣры отъ три-тъ най-ветхы глаголическы рѣкописи, отъ които до нынѣ никое не есть издадено, Санктъ-Никлазеровый Кириловъ прѣписъ, — могатъ служить ради Апостола, освѣтъ едно доста ветхо о кжсваніе отъ (глаголическа-та) литургия, само Ременскій словарь 1395 л. и двѣ-тъ най-ветхы печатны литургии 1483 и 1528 л. най-послѣ Кирило-Струмицкый прѣписъ, ако и да имахъ по воля та ся за Псалтыря още различны помощны сръдства, какъ: прѣписи-ти отъ два ветхы рѣкописи са отъ 1312—1387 и 1359 л., записи отъ Паризскый Библіотекарь на XIV в., единъ рѣкописъ отъ 1470 л., и издадено отъ Броция отъ 1561 л., безъ да ся глѣда на Евпимію-Погодинскы-ти изводи; между това искахъ да отвърѣю това нѣманіе съ потрѣбно-то въсползуваніе на всяко повторни и близни изводи тѣхъ, что то могъ да прѣдѣлѣтъ увѣреніе приказано-то прѣдложеніе какъ случай на мое-тълько и будно издырваніе.

5. Трето-то прѣдложеніе, что приказахъ, рѣзумѣва на кжсо въ дума, че *текстъ-тъ* на поветхы-глаголическы и покириловано-глаголическы рѣкописи, сръчъ на Псалтыря, Евангеліе-то и Апостола, безъ ся глѣда на чѣстно-то му развалѣніе въ отношеніе на Орфографія-та и Грамматика-та, *изъ обще трѣба да бѣдетъ по-ветхъ и на първообразный по-близенъ* отъ оныя кирилови-ти. Това прѣдложеніе, что звѣннѣтъ толкозъ чѣдно, опирася на слѣдни-ты у мене за ясность и доказъ

телство три хванаты основы: а) Глаголический текстъ на Псалтыря, Евангеліе-то и Апостола съдържавѣ въ нови-ти и най-нови-ти рѣкопыси повыше *непрѣведены* *трыцкы думы* отъ оня на най-ветхы-ти кырилови. И за что то сѣмь събралъ на пѣно и сравнилъ тѣя думы, то ми есть довольно тукъ да вкарамъ за всякой отъ три-тѣ главни памятници три приѣбра. Пс. 17, 12. глг. кро. *вз* *охлацѣхъ* *аернихъ* (*τῆφ'ον*), кыр. 1296 л. *вз* *вздѣшнихъ*. Пс. 49, 20. глг. *полагаше скандель* (*σκαδελον*), тѣй всякогашъ въ Ев. и Ап.), кыр. 1296 л. *сѣблазнь*. Пс. 121, 7. *сбнліе въ трѣхъ твоихъ* (*τρεῖς ἀρεταὶ τριβυαι*, ако *дума-та* не есть развалена отъ *варѣхъ*), кыр. 1296 л. *вз* *стѣзпостѣнахъ* *твоихъ*. Маѣ. 16, 18. глг. на сѣй *петрѣ* (*πέτρος*) кыр. Остром. на *сѣмь* *камени* Маѣ. 26. 23. глг. въ *трибани* (*τρεῖς λίθαι*), кыр. Остром. *вз* *солндо*. Лук. 12, 58. глг. *прѣдасъ* *практори* (*πράκτορι*), кыр. Остром. *слѣже* 2 Кор. 11, 32. глг. *етнархъ* *прета* (*ἐθναρχὸς*), кыр. *кнѣзь* *прета*. Гал. 6. 16. глг. *канѣнѣ* *сѣмь* (*κηνόνε*) кыр. *правномхъ* *самъ*. Ефес. 2, 11 глг. *отъ* *рекомые* *перитоміе* (*περιτομῆς*), *отъ* *рекомаго* *сѣрѣваніа*. Довольно есть извѣстно отъ исторіа-та за прѣвода на библийскы-ты книги на различни народни языци, най-паче отъ по-ветхы-ти врѣмена, че първый прѣводитель есть рѣчи принуденъ да пріемиеть много изговарванія отъ своя пѣрзсобразникъ *непрѣведены* въ тѣлкуваніе-то си, конто първомъ неговъ ти напоследници приглядетеле и поправителе, сѣтъ въ сѣстояніе да измѣстятъ малко по-малко, отгорѣ за много врѣмя, съ сѣщни думы. По тоязъ естественый сѣтъ пѣтъ вѣрвѣлы вси-ты ветхы тѣлкованія на библийскы-ты книги на народни языци всякогаждъ въ по-голѣна свойственостъ на языка

противоположныйъ есть противенъ на естество-то. Безумно
 щеть бждеть да потвърдява чловѣкъ, че отряденый глаго-
 литецъ, что принадлежитъ на Латинскый западъ, и высо-
 кость-та на Римскый папа, сжть вмжнали своеволю тѣхъ
 грѣцкы думы първомъ при прѣписваніе отъ Кирилови рѣ-
 кописи у свои-ти глаголическы прѣписи. На противъ гѣхъ
 есть търсилъ по-насетнѣ Кирилецъ-тъ малко по-малко да
 отмахнетъ, нѣ отъ нетърпѣніе, обаче отъ единъ естест-
 венъ потикъ за усьвършенствованіе. б) Глаголическый
 текстъ съдържава едно по-голѣмо число отъ *несзмьдваніи*
 (παορησιασ-и) на първый прѣводитель отъ колко-то Кирило-
 вый. Извѣстно есть че на старо врѣмя и на най-добры
 и на най-пѣргавый прѣводитель на библийскы-ты книги на
 народни языци, най-паче на такыва, които не сжть были
 още истѣщени книжевно, сжть ся вмжнали всякогаждъ нѣ
 кон, право дебелы и смѣшливы грѣшки, или отъ послѣдо-
 ваніе на лошы прочитанія (н. п. у Глаг. Клоц. грѣхъ тѣщъ отъ
 хε-ός вмѣсто κα-ός нскъ), или отъ побъркано разбирваніе на
 разума за една по-разумителна дума. Кирилъ съ помощници
 ти си имаше голѣмъ нуждъ при единъ народъ безъ книжнина
 и съ единъ на много нарѣчія раскѣсанъ языкъ; той жи-
 вѣя и малко врѣмя, за да съвършитъ свое-то едванъ за-
 чянато дѣло, зато трѣбаше да оставитъ тѣхъ работѣ на
 другы по-малко искусны рѣцѣ. Че безгрѣшно слѣдвашъ
 Методій какъ « философъ » (т. е. грамматикъ) неговъ
 си много по-младъ братъ. *Най-важни-ти* на такывы
 грѣшки и прѣводскы недостижности (тѣхный брой именитъ
 есть по-голѣмъ) ся приказахъ още въ първый отдѣлъ
 (б. 25): повѣчето отъ тѣхъ, не ся намира въ сжщъ
 Кирилови-ти рѣкописи. Повтарамъ тукъ казано-то тамъ

че ако тыя несъгледванія не бѣхъ бымы още въ първый прѣводъ, отистина не щяше ся паднеть на никой безуменъ сърдцать, да ты развърже по-късно съ такъвъ дебелия начинъ на събранный славянскый клиръ, който имаше нѣкои учены членове по срѣдѣ си. Най-послѣ с) рѣкописи-ти отъ глаголическый видъ имѣть повыше *ветхыны* отъ колкото оныѣ отъ Кириловый, безъ да ся извадятъ и най-ветхы-ти, кое-то сѣще така показва едно първенство на първи-ти, че чловѣкъ напрѣднува съгласно съ естественнй законъ отъ най-ветхы-ти, тѣмни-ти на по-нови, по-ясни, обаче нѣ наопакъ. Зачто-то ся изговорихъ подробно ради естество-то на тыя ветхыны, поставихъ сѣщи-ты на рядове, доказахъ съ примѣри и ты послѣдвахъ съ заключително отсѣждане, че тыя ся видѣть още отъ врѣмя-то на тѣхно-то първо писменно събраніе какъ полетны оставки отъ единъ по-ветхъ періодъ на ѣзыкоразвитіе (I. 20. II. 3); за то ся задоволявамъ да забѣлѣжъ, че сѣще Кирилови рѣкописи въ Сърбія, Българія и Россія ся държатъ отъ тѣхъ и что въ сѣщи-ти има истинно изгубены мѣста.

6. *Четвърто-то прѣдложеніе.* что чловѣкъ трѣба да търситъ *мѣсто-то* на славянско-то сѣщество за писаніе както и на глаголитизма—като ся поставитъ единъ пѣть за всякогаждъ какъ доказано измыслеваніе-то на глаголическо-то писаніе отъ Кирила, както ся рече—само по оныя славянскы страны, гдѣто сѣтъ живѣяли или ходили Кирилъ и другаре-ти му, сирѣчь въ *Македонія и Панонія* (наедно разумѣно Моравіѣ), че, чтото ветхый языкъ на славянскы-ти жители отъ Паннонія изчезна съ исти-ти, можетъ да употрѣбитъ нѣкой *искусны*, обаче по-

ложителны срьдства и пѣтища, за да достигнеть нужно-то изясненіе ради свойство-то му. Това прѣдложеніе ся държить съ пято-то тѣй стѣгнато, что то добръ есть да ся изяснят и две-тѣ заедно. Прочитае въ сѣщи-ти извори на исторія-та за великы-ти славянскы учителие, че Кырилъ есть измыслиль славянскы-тѣ азбукы въ Цареградъ и тамъ-зе началъ да прѣвозда Евангеліе-то отъ Св. Іоанна (Житіе св. Кырѣа XIV., мое изд.) и съвършилъ по врѣмя-то ся само прѣвода на недѣли-ты и праздничны слова отъ Евангеліа-та и посланія-та (прилагаса изворъ I, Екзархъ), сѣтъ Псалтыря и най-нужны-ты църковны пѣсни и уставы. Чловѣкъ не можетъ положи никакы основъ, че той есть поставилъ всичко това на рядъ още въ Цареградъ и да не есть прибавилъ ничто въ Моравія и Панонія измежду тамкашнѣ-то му четири годишнѣ и полвина свѣртаваніе; на противъ есть по-вѣрно, че тамъ ся есть окрѣдѣлалъ само за нѣкои примѣри на прѣвода и извелъ собствены-тѣ работы първомъ въ Моравія и Панонія, вѣрно съ помощь-та на тамкашнѣ помагачіе. Колкото ся отнеса особито за своествени-ти глаголитизми, за копто нынѣ тукъ ся говорятъ, то не можетъ никакъ чловѣкъ да докажетъ задоволено или окрѣдѣлительно зачяю-то имъ въ Македонія, родина-та имъ, или въ Цариградъ, послѣдне Кырилово свѣртяваніе; за-что не сме безъ срьдства, да приемень единъ доста правъ разумъ за языка на тогавашни-ти Славяне въ Македонія и Българія. Слѣдователно сме увѣрени толкозъ по-много за въ Великоморавія и особито въ Паннонія, както стоить и исторически, че испървомъ Кырилъ прѣди пѣтуваніе-то си до Римъ ся есть задржалъ тукъ, въ область

Коселева (пише сѣ така спорядъ мѣстно-то имя Коселіе-во въ Сърбія) и училъ славянскы около петдесять ученика, на послѣ обаче Методій есть живѣялъ и училъ тукъ двацѣти на отдѣлно. Нынѣ сѣтъ изчезнали повѣче-то славянскы жители наедно съ тоя языкъ отъ тогавашна-та область Коселева слѣдъ нападаніе-то на Маджаре-ти (862 л.); обаче никой голѣмъ народъ, отъ близни нарѣчія забыколенъ и съ писаніе-то познатъ, не изчезнува тѣмъ съвсѣмъ, чтото чловѣкъ да не можетъ да открьеть нѣкои слабы дыри отъ тогавашне-то му сѣществуваніе и отъ языка му. Болкото сѣ относя за паннонско-моравскы-ти Славяне (славянскы-ти извори говорятъ за двѣ страны «*Морави*», за горня и долня Моравія, отъ които послѣдня-та трѣба да сѣ търсѣтъ въ Унгарія), тѣмъ казва за тѣхъ Константиъ Порфирогенитъ ясно, че тѣи чѣсть сѣтъ забѣгнали у близосѣдни-ти Българе и Кроати, чѣсть сѣтъ сѣ покорили на Маджаре-ти и останали на мѣсто-то си. Поставямъ една до край важнѣ тяжниѣ, както на-скоро есть забѣлѣжено въ първый отдѣлъ (Б. 29), на изговоръ «*Кроати*» (отъ които Венди-ти, ако нѣ вси-ти, то понѣ чѣсть отъ тѣхъ, видѣтъ сѣ, трѣба да сѣ разумѣва). Трѣба да сѣ приемень съ основа, че бѣжаново-то народонаселеніе нѣ есть търсило да стоить по настѣпваніе-то на врага на срѣща му, обаче, както по врѣмя-то на Монголско-то нападаніе, да сѣ прѣмахнеть отъ него, вѣрвѣло есть къмъ западъ и къмъ суша-та наедно съ острови-ти. Отистина намираме тукъ подъ Чакавси-ти и Островаре-ти (Оточани) чудны дыри и бѣлѣзы отъ паннонско происхождение на една голѣма чѣсть отъ народонаселеніе-то имъ. Ради языка на Панонци-ти по Коселе-

во врѣмя можемъ приемень единъ разумъ часть отъ недо-
стижны-ты оставки на собствены имена, часть отъ прія-
ты думы въ маджарскый языкъ, часть отъ сравненіе-то
на языка въ карантанскы-ты записки. Съ помощь на тья
благодарителны срѣдства познаваме ныне: а) че той есть
ималъ ринизма, срв. маджарь. галамб гелмъз и писцтранг и
пестрагъз, м. паранксолни сл. поржчити, м. абронкс сл. обржъчъ,
м. болондъ сл. блждъ, м. цомсцед сл. сзсѣдъз, м. ренд сл.
рѣдъз, м. пентек сл. пѣткъз, м. центъ сл. свѣтъ, карантан-
скы сѣт, поржцо маломогѣца и т. н. б) Че нему не есть
было непознато промѣняваніе-то на зѣбны-ты д . т, срв
Пешть градъ Пестъ, т. е. по дума *Уешъ*; косто имя есть
остало на отсрѣщній градъ, мадж. рѣсца, (*rubigo* отъ
рѣдъз , рѣдъз, *rubet*), отгдѣто явно ся съгласява мегы
и вармыгы, още ся намира и мѣцегы (спорядъ Ле-
ника). с) Че той есть направилъ, виднѣ ся, едно
прѣминуваніе отъ сѣще Българскый на Вемдскый,
даклема пакъ другонарѣчни видове, какъ вы — близ-
из —, н. п. выгнан, прибавно-то д прѣдъ л, н. п. вселни;
меданити се, и есть оставилъ у, о, е, при ж, я, н. п.
вѣрѣїу, мѣченникомъ; седны, свѣты, ред и т. н., както есть
доста явно това отъ карантанскы-ты записки, въ гдѣто са
прочита свѣтемъ, мега, ингога, чхнх и т. н., и конто въ
това отношеніе чюдно ся съгласявать нѣ само съ днеш-
ній языкъ въ нѣкои страны на Карантія (спорядъ Яр-
ника), обаче и съ ветхый языкъ на кроатско-далматинскы-
ти островаре. Че ако не можемъ тъкмо да опрѣдѣлимъ
сѣверны-ты и сѣверозападны-ты прѣдѣлы на Българско-
то нарѣчіе по онова врѣмя, то стоить въ естество-то
на работа-та, что той есть стигналъ Дунавъ по теч.

нѣ-то на Драва, послѣ при Пеща и Вайцень, и можетъ да ся пріемень наздраво, че отвѣдъ Дунавъ, въ Коселева область, владѣяло есть едно промѣнително нарѣчье, че въ естество-то владанія-та на нарѣчье-то не ся виждать отсѣчены остроꙋи кѣтно, обаче ся свѣрзывать съ разлѣсени еднакво утракыстическы видове. Това като излѣзеть нека ся заблѣжеть тукъ, че не есть за по-малко значеніе, что собственно глаголическый мягкый гласъ *pr* равно *dj*, *мадж.* *гу.* на чужды-ты думы *evandjelium*, *andjel*. *archandjel* и *djeena* сѣще така ся намира и въ Маджарскый: *vangyéliom*, *angyal*, *arkangyal* и *gyeenna* (Само въ Боемскый *andel* при употребително-то *andel*.) Безъ дума есть това едно наслѣдство спорядъ махналы-ты отъ тѣя страны Славяне.

Товаꙋ подробно разбираніе бѣше неизмѣно нужно за оправаніе на пѣтя, по кой-то вѣрвѣхъ за изясненіе-то на чѣстны-ты глаголическы думы и видове на склоненія-та. Нынѣ есть явно, что при нѣманіе-то на глаголическыꙋрѣкописи, на която Кырилова старость и Панонско зачяло нещѣтъꙋдумѣ, имаме правда да улеснимъ и докажемъ паннонство-то на чѣстни-ты глаголическы бѣязи въꙋедна околность, съꙋпомощны имена отъ языка на най-близни-тиꙋжители,ꙋроднина иꙋчѣсть изрожденци отъ ветхы-тиꙋпаннонскыꙋСлавяне.ꙋПри това стоѣтъ естествено Венди иꙋКроати въꙋпрѣвъꙋрядъ, обаче могатъ да ся не исключятьꙋсѣвсѣмъꙋ Словаци, Моравци и Боемци, отъ лесно разумѣны причины.ꙋЕдно особно приглядваніе подобава за собствены-тыꙋимена,ꙋзачто тѣя произлазять по правилно-то непосредствено отъ уста-та на народа, нѣ отъ учени-ти, и сѣтъ отъ едно твърдѣ старо вѣрмія.

7. Искамъ да опытамъ, спорядъ тѣя прѣдложенія и изъясненія на едно твърдѣумѣрно число отъ частны глаголы и лическы думы и видове на рѣчь-та — че тѣхный пълненъ брой есть яко голѣмъ — да приведеж доказателство, что тѣхно-то първо и истинско мѣсто не есть было друго освѣнь ветха Панонія, область Коселева. Тая областъ тъкмо да ся опрѣдѣлить не щеть бѣдетъ лесно; за нашъ помысль доста есть между това, ако забѣлѣжимъ онѣхъ странѣ на Панонія, която есть стояла между Дунавъ и Драва, стигнала къмъ Западъ до градъ Петтава, и на чія-то срѣдулежъ-тъ съ княжеско-то сѣдалище ся естѣ находдалъ при вливаніе-то на Сцалавъ езеро Платтенско, при нынѣшній Сцалаваръ. (Коларъ Чест. С. 20) Забѣлѣжвамъ прѣди всичко, че признато-то отъ Копитаря Паннонство на църковны-ты думы и изговарванія, какъ олтаръ, палежъ, мнихъ (ветнѣм. *munch*), хрестити, кръстити (*christen*), комкати (*communicare*), кръстъ (*Christus*), кржи (срв. видъ-тъ за кроамъ калѣжъ, *calix*), понъ (горнѣм. *Pfaff*) пестъ и пѣстъ, масопѣстъ (*Faste*) кзмотра, бискупъ, и т. н. което прибавямъ речи безъ да мысля, обаче поставямъ на то само еднѣ повторѣжъ тяжиниѣ, что много отъ тѣхъ можахъ да сѣтъ быле познаты на Западо-Славяне-ти още прѣди похристияняване-то имъ, и наедно достигать пълнѣжъ-тъ си доказателнѣ силѣ първомъ въ съединеніе съ наслѣдни-ты.

БЪЛГАРСКИ НАРОДНИ ПЪСНИ

Отъ Сбирка-та

на

П. Р. Славейкова.

Бълъз Димитръ.

Вдигли са триста души
Триста души харамѣ
Да си ядѣтъ да си пѣѣтъ.
Отговарѣ въвода-та
Ой Ва вазѣ триста души
300 души харамѣ!
На вино са пививайте,
На ракиѣ не вдавайте,
Ште подранимъ сутра рано
Въ Димитрово равно дворѣ
Да заваримъ бълъ Димитра
Сладко заспалъ Димитрицы,
Димитрицы на рѣка-та
На рѣка-та на дѣсна-та
И той пей и тя нему . . .
Подранили сутра рано
Отишли сѣмъ въ Димитрово
Въ Димитрово равно дворѣ
Заварили бълъ Димитра
Сладко заспалъ Димитрицы
Димитрицы на рѣка-та
На рѣка-та на десна-та
И той ней и тя нему.
Събудиса, Димитрицы,

Димитрици мѣжко дѣте:
Събудися и заплака;
Че си станѣ Димитрица
Да накърми мѣжко дѣте
Га погледнѣ изъ прозорцы
Дворіе имѣ са напълнило
Съ триста души хараміи.
Заплака си Димитрица
И оброни дребны сълзи,
Че покапа бѣлѣ Димитра:
Покапа му бѣло лице.
Събудися бѣлѣ Димитръ,
Димитрицы тихомѣ дума:
Я затвори прозореца
Да не иде дребенѣ дѣждецѣ
Напрѣска ми бѣло лице.
Думаше му Димитрица
Туй не си е дребенѣ дѣждецѣ
Нѣй сѣ мойтѣ дребни сълзи:
Я погледай изъ прозорцы
Дворіе ти са напълнило
Съ 300 души хараміи
Шѣ та фанѣтъ да та мѣчѣтъ
Ам' побѣгни въ скривалище
Въ скривалище отъ три ката.
Че си станѣ бѣлѣ Димитръ
Че отиде въ скривалище.
Излѣзохѣ 300 души
300 души хараміи
Пытахѣ Димитрицѣ:
Ей та тебѣ Димитрице!
Кѣдѣ ти е бѣлѣ Димитръ?
Отговори Димитрица:
Той отиде долу въ Влашко
Да купува сивы кравы,

Сивы кравы вагы бвны
Върнахъ са 300 души
Че ги срѣшнѣ тънка Неда
Димитрова мина, сестра;
Не ѣмъ бѣжѣтъ, не ѣмъ питатъ
Сама зынѣ та нѣ каза
Че той не е долу въ Влашко
Ами си е въ скривалище,
Върнахъ са 300 души
300 души харамѣ,
Уловихъ Димитрица;
Хемъ ѣмъ бѣжѣтъ хемъ ѣмъ пытатъ,
Кажи кажи бѣлъ Димитра.
Отговаря Димитрица:
Бѣлъ Димитъръ долу въ Влашко;
Думахъ ѣ харамѣ:
Лъжи, лъжи кого лъжешъ,
Ала нази що да лъжешъ ?
Бѣлъ Димитъръ въ скривалище,
Ами кажи де са влѣзва ...
Какъ ги зачу бѣлъ Димитъръ
Излѣзе си наерѣща нѣтъ,
Че извади острѣ сабѣ,
Острѣ сабѣ Дамаскинѣ,
Че погуби 300 души,
300 души харамѣ.
Че улови тънка Неда,
Неговѣ-та мина сестрѣ,
Разсѣче ѣмъ прѣвъ полвена
— Дѣтъ' ше гори бѣлъ Димитъръ
Нека гори тънка Неда.

ОТЪ СБОРНИКЪ-ТЪ

на

Ивана Х. В. Драгоева.

(Вижъ Книж. 21. стр. 243.)

Да се двама поборимы.
Борили сж се малко много,
Тры дны мы и тры пощы,
Никой неможилъ да навие.
Тогaзи се оплашилъ Нaно,
Нaно млада воевода,
Чи ще го Черньо навие,
Черньо ми Ямболскій борачъ.
Нaво сестри си думаше:
Милице моя сестрице.
Я Милице дръпни,
Та ми ножче извади,
Ножче люто-ханджарче,
Чи одрежи одрежи, на Черньо
Пехливанъ привзжтъ-а (гучкура)
Да му калцы ты паднжтъ
Да си Черня навийж;
А Милица, Милица
Нъгова сестрица,
Не одръза Черньова привзжтъ,
Най одръза братова си,
Та му калцы ти (гаци ти) паднахж.
Тогaзи се Нaно Богу помоли:
Божнеле милій Господи,
Я ми Боже помогни,
Да си Черня навийж,
Чи ще ти Боже дариж,
На ново село мѣнастиръ,
На ново село мѣнастиръ,
На крьстопжтъ отъ изворче.

Господь му молба чу,
И му помогна,
Та си Черня дорамена издигна
И го въ земѣх порати.
Тогазы Нано стана,
Та си Милицѣ олови,
Милицѣ нѣговѣ сестрицѣ,
За нѣяѣ русѣ косицѣ,
Кѣсъ по кѣсъ ѣх сечеше,
По драки (по клонове) ѣх качеше
Качеше и думаше,
Яждте гарвани и орли,
На моя сестрица бѣло месо,
(Подслушена отъ Велика Д. въ Шумень).

Стано Станко Станболѣ гюлю,
Едиренинѣ башѣ Дилбери.
Баща ти има воловничкѣ
Ты си Байну любовничкѣ.
Стано Станко Станболѣ гюлю,
Едиренинѣ башѣ Дилбери,
Баща ти има воденичкѣ,
Ты си байну годеничкѣ.
Стано Станке, Станболѣ гюлю,
Едиренинѣ башѣ Дилбери.
Баща ти има дѣлѣ виѣ,
Ты си байну твърдѣ мѣѣ.
Стано Станке, Станболѣ гюлю,
Едиренинѣ башѣ Дилбери.
Баща ти имѣ сивѣ коткѣ,
Ты си байну твърдѣ кротка.
Станко Станке, Станболѣ гюлю,
Едиренинѣ Башѣ Дилбери
Баща ти има новѣ тѣсла,
Ты си байлу сама дошла.
Стано Станке, Станболѣ гюлю,
Едиренинѣ башѣ Дилбери.
Баща ти има купѣ сено,
Купа та му се е пребърнала
Ты байна прѣгърнала
(Подслушена отъ хоро-го въ село
Ташанъ-Теле).

ОТЪ СБОРНИКЪ-ТЪ
на
Стояна попъ Андреева Робовскаю.

Песнь. I.

Юаннь детето.

Юване, галено дете!
Ювана майка галила,
Пресно го млеко хранила,
Ройно го вино поила:
Расти ми расти Юване,
Да си та Майка ожени,
Да си се съ тебе радва,

Пьсьнь. II.

Ученъ.

Тодоре ле, младо юначе!
Училъ Тодоръ дребно книже,
Дребно книже ситно писмо,
Училъ, училъ; та научилъ.

СЪВРЕМЕННА ЛѢТОПИСЬ.

— 0 —

ПОЛИТИЧЕСКИЙ ДНЕВНИКЪ.

Въ Франца вѣнкашна-та политика праздува; **вси-ти** членове у вѣстници-ти ся залягать за икономія: уголъмяваніе на Паризъ, съставяніе на касса за общи съзиданія, нарежбы за мясаре-ти, хлѣбаре-ти и др. т. Вѣстници-ти ся оплаквать за нѣманіе новины.

Французско-то управление приема наскоро **върж** мѣркъ заради търговія-та на жита-та. То иска за голѣмы-ты **мѣста**, **дѣто** има много народъ, да не ги оставять никогажъ **безъ** потребны-ты за живѣяне, та шестдесеты-ты главни града **трѣба** да имать натрупанъ хранъ за три мѣсяца.

Пиемонтъ споредъ Франца направя още по-добрь. Управление-то задъжава ступане-ты на храна да държатъ много стока въ житници-ти, и послѣ всякому за **потрѣба** дава **напрѣдъ** сребро споредъ нейна-та стойность, за да **могътъ** и да си **иъ** продаватъ кога ѱ дойде врьмя.

Инглизкий вѣстникъ извѣстява развързваніе-то на едно голѣмо пытаніе, что отколѣ залягаше обще-то вниманіе, **пытаніе-то** за транзита прѣвъ срьловита Америка отъ единъ океанъ до другый океанъ. Парижкий, Лондонский и Вашингтонский кабинети

ся съгласявать да увардять чюждинѣ-тѣ на различни-ты пѣти
что съединявать двѣ-тѣ американскы крайморія; войници отъ трѣ-
тѣ силы ще бѣдѣють по тыя мѣста за държаніе-то на той зговорѣ.

Въ Австрія готвятъ главны преобразованія у высокій от-
дѣлъ на управленіе-то. Мыслятъ да наредѣтъ министерство-то на
новы основы; ще има поемъ сега три министра: единъ върхъ
вънѣшны-ты дѣла, другъ върху вътрѣшны-ты и третій върхъ
касса-та. Говорять да извадятъ исправници-ты и да поставятъ всѣ
ты области въ отношеніе направо съ управленіе-то.

Избирателны-ты преобразованія днесъ сѣ на редъ тѣхъ и
Швеція както и въ Англія. Отколѣ обща-та мысль ся оплаква
противо неравность-та, что бѣше ради избора отъ една страна
между граждани и търговци, отъ друга между благородни, сви-
щенници и селчяне. Питаніе-то ся яви прѣдъ народни-ти съ-
бранія; тыя припознахъ, че едно настоятелство отъ много ду-
шѣ требовало е на единъ отдѣлъ, что има на рѣцѣхъ единъ голѣмъ часъ
отъ обще-то богатство. Единъ законъ направенъ на основы и
тихо слободны ся освяти отъ царь Оскара: избирателна-та прѣ-
вѣдина стои споредъ умно наредена-та давань.

Ослобожденіе-то на селчяне-ти заляга всякой день улове-
на чловѣци-ти въ Россія. Пишѣтъ отъ Варшава, че има за то
голѣмо мърданіе въ западны-ты области и бомерци-ти сѣ бе-
покойни за испълненіе-то на нея мѣрка неизмѣнно опредѣлена отъ
самодѣржець Александра.

Новины отъ Италія забѣлѣвають нѣкое размиряваніе въ Ло-
бардо-Венеція: градъ Венеція съ свои-ти околности показва
развиранія, что нѣкои сравнявать съ онизъ, които ся случили
слѣдъ 1848 л. Все-ти распуснати Австрійскы съдѣлаты ся сви-
вать пакъ, и твърдини ся съжиждатъ край прѣдѣлы-ты.

Въ Олланда приговарять много, да направятъ желѣзны пѣ-

тища за улеснение на търговщина-та.

Французинъ г. Беллій издава книжка, что описва неговый строй за прокопа да съедини съ Никарага Атлантическия океанъ съ тихий. Тая мисль, както той пише, е още отъ 1804 л. За иста-та е писалъ и нынѣшній Наполеонъ III въ 1846 л., което описание ся расчу тогасъ по цѣль свѣтъ повѣче-то, че приказва за основаніе на единъ бѣденъ Цареградъ между две голѣмы' моря.

КНИЖЕВНЫЙ ДНЕВНИКЪ.

8) Писма за нѣкои-си мѣжности на Българско-то правописание. Отъ Гавріила Кръстовича. Писмо II. отъ Майа 1844. За членъ-тъ. (Гл. часть III. Бѣл. Кнж. Н 20. обрз. 184.)

Българска-та книжина треба наистина да жалѣ доста за толкозъ късно-то издание на речены-ты мѣжности за правописание, та ако бѣхъ ся напечатали на врѣмя-то, тя щяше предобне много нѣчто, че Българскы-ты писатели наместо да издыривать правила правописанія, както другагъ казахме, тѣмъ щяхъ ги имѣть готовы, та послѣ можяхъ да ся заловятъ за съчинение на нѣкоя книга по-полезна за народа. При всичко това тя пакъ е дѣжна да благодари на вси-ты си чяда, които ѝ принасятъ чтогодъ рано или късно.

Ные прочетохмѣ тѣхъ мѣжности съ голѣмо внимание, което вѣрваме да сѣ направили и сви-ти Българскы учени, едно да ся улеснимъ нѣждѣ въ незнаніе-то си, и друго ако ся намѣряше нѣчто криво да поправимъ спорядъ дѣжность-та, что исполняваме днесъ. Ако и да е реклъ единъ философъ, че *най-лесно-то на свѣта е да учи чловѣкъ друшо*, обаче днесъ въ отношеніе на Българскый языкъ, то е най-мѣчно. Българе-ти имѣятъ още Акаде-

мическый рѣчникъ нито некое първообразно списанье, за да може чловѣкъ споредъ тѣхъ да покаже основателны правила другому. За това безъ да ходимъ по-далекъ щемъ приедемъ за нинѣ исты-ты думы отъ г. Кръстовича, что казвать: *и едно-то и друго-то обаче сж криви и чюжди споредъ свойство-то на чисто-Българскый языкъ* (Гл. часть III. Н 21. обр. 209): това е наше-то единичко приближище.

Тѣй въ 110 й образъ чловѣкъ прочита: » Прѣди да свършиж
« съ членъ-тъ, не е безмѣстно, сѣкамъ, да приложж и това че, за
« да избѣгнемъ колко годѣ укореніе-то що правять нѣкои си на
« языкъ-тъ ни, че бывалъ грубъ и стропотенъ отъ употребленіе-
« то на членъ-тъ *та, та, то, ти*, и за да го устроимъ нансти-
« нж по мягкъ и по гладкъ безъ да му отнесемъ точность-тъ и
« опредѣлительность-тъ коѣж-то му дава членъ-тъ, доброе кога
« существително нѣкое имя ся предварява отъ двѣ или по много
« прилагателны или причастія тогожде рода и числа на кон-то сич-
« кы-ты обычайно ся прилага членъ да употреблявамы за сичкы-
« ты само единъ членъ, кого-то да полагамы слѣдъ найпослѣдно-
« то отъ тыя прилагателны или причастія. На пр. вмѣсто *чело-*
« *въколюбивити, милостиви-ти и даровити-ти царіе*, да пи-
« шемъ *человѣколюбиви, даровити и милостиви-ти царіе*; *вм.*
« *красна-та, добродѣтелна-та и великолѣпна-та царица*, -
« *красна, добродѣтелна и великолѣпна-та царица*; *вм. висо-*
« *ко-то плодовито-то и приснозелено-то древо-высоко, плодо-*
« *вито и приснозелено-то древо*; *вм. блажени-ти и благосло-*
« *вени-ти Христови ученици*; — *лажени и благословиени-ти*
« *Христови* и проч. Сѣки видъ че той зи » самый членъ отно-
« сящій ся вообще на сичкы-ты преди него прилагателны, върши
« работж като че быхъ сички-ти имали членъ и въ исто-то врѣм
« скасява, оглажда и ослаждава слово-то безъ да го повреди никой.»

По свойство-то на Българскій языкъ, кога **п**рицателно-то е натоварено съ нѣколко прилагателны, то ставица-та ся прилага само на първо-то отъ тѣхъ, а не на **п**оследне-то, както ся види отъ тия примѣри:

Българскій, народенъ и различенъ языкъ **м**оже да стане е-динъ всеобщъ.

Котленска-та, планинска, быстра и студена вода е добра за **п**іеніе
Высоко-то, зелено и кычясто дърво държи добръ **с**ѣнкъ.

Милостиви-ти, честити и даровити царіе ся **г**рыжътъ за народа.

Селскы-ты, тънки, высокы, бѣли и чървени хубави **м**омы **п**ѣжътъ
Хубавы-ты, малкы и чисты дѣтца сж една радость.

Зачто членъ-тъ кога ся постави на най-последне-то **п**рилагателно, другы-ты прѣди него оставать както несжщественны. И самый г. Кръстовичъ въ 311-й образъ пишътъ: **въ нашето ново-Българско правописаніе**: кога спорядъ тѣхъ трѣбаше да **р**екъжътъ: **въ наше ново-Българско-то правописаніе**. Друго е кога прилагателны-ты имена сж притяжательны, тогасъ си задържывать вси-ты ставицъ-тъ, както: Французско-то, Ингелиско-то, Австрійско-то и Турско-то управленія сж сговорны да си помагать, т. е. както да стои: Французско-то управленіе, Ингелиско-то управление и др. т. Тукъ нѣкой за да отбѣгне членове-ты **отъ** всяко прилагателно може да рече: управленія-та Французско, Ингелиско, Австрійско и Турско направихъ сговоръ **между** си.

Споредъ подобны правила г. Кръстовичъ можяхъ да **кажътъ** въ 214-й образъ: *Така надежи ся зовъжъ оныя оконченія на склоняемы-тырѣчи, сир. на имена, мѣстоименія, прилагателны, членовы и притястія, които освенъ родъ и число, показъ-*

звать други нѣкои отношенія; и съ тоякъ начинъ въ четыре реда да ся отървать отъ седемъ члена.

Най-послѣ въ 167-й образъ пишеть: *усечены-ты прилагателны, Добровскый положически и по правоты называва неопредѣлни, а неусечени-тъ живнува опредѣлены* и т. н. Спорядъ това изречение не трѣбаше ли да ся пише *святый*, на мѣсто *святыята*? кога-то прилагателно е станало отъ *свят оный* = *святный* = *святй*; че на прилагателно *святыята* ся натрупва членъ врѣзь членъ: единъ отъ скратено мѣстоименіе *оный* и другъ отъ — *той*.

Много ся надѣяхме, че г. Кръстовичъ отпрѣди петнадесати години трѣбваше да сж промѣнили нѣчто-си отъ тѣхъ мѣчности на Българско-то правописаніе, обаче тѣи мыслятъ все сѣще-то както ся види отъ писмо-то имъ къмъ настоятелство-то (Гл. Кнж. 16. обр. 311.), дѣто имать и уподобено едно отъ правилата на 1844 лѣто за 1858 година; тѣи казвать: » предавамъ ви » за напечатаніе въ *достопохвалны* и *многополезны-ты* Българскы Книжици »; (тукъ незнаемъ зашто е членъ-тъ на срѣдне-то прилагателно); на мѣсто по-право-то: » прѣдавамъ ви » (вамъ) за напечатаніе въ *достопохвалны-ты* и *многополезны-ты* Българскы Книжицы. «

Вѣрваме, че г. Кръстовичъ като познавать по-добрь отъ всякого другыго ползы-ты на Българе-ти, все щать намѣратити врѣмя, изъ между голѣмы-ты си заляганія, да напишеть нѣщичко добро за тѣхъ, още повыше кога нынѣ сж отворени листови на Българскы-ты Книжицы } за подобны работы, които Българе-ти малки и голѣми щать пріемать съ голѣма радость.

нощъ съ драгий-тъ товаръ въ рѣ-
цѣ-ти си, — съ мѣнечкѣ-тъ стѣлившъ
главицѣ на рамо-то си — и мѣнеч-
кы-ти рѣчици около ший-тъ ти до-
вѣрчиво увити.

Дѣте-то сѣше. ! Непривы-
страхъ и повинна-ти на положеніе-то
не му давахъ да заспа; нъ майка му
заботливо прити дыханіе-то си и
увѣри дѣте-то, че ако бы то да бѣ-
де спокойно то тѣа ще го избави, и
то ся стиска за ший-тъ ѿ, и като
му ся доспа попыта майкѣ си.

« Мамо быва ли да заспѣхъ, или не
быва ?

« Быва глѣбче, ако искашь пос-
ни си.

« Нъ мамо, ако заспѣхъ азъ, ты не
ще оставишь да мя вземе той ?

« Нѣ, Богъ да ми ѿ на помощь ! от-
овори майка му, и още повече по-
блѣднѣ лице-то а голѣмъ-ти чръпъ-ти
ѿ очи засвѣткахъ.

« Наистинѣ не ще мя дадешъ
мамо ?

Наистина отговори майка му съ
такъвъ гласъ отъ кой-то и сама ся
оплаши; зашто-то ѿ ся стори че тѣа
думи излизавъхъ отъ уста-та на нѣ-
кой потаенъ духъ; а не тѣа; а дѣ-
те-то клонѣхъ главѣ-тъ си на рамо-
то и скоро заспа. Пълнъ-ти рѣчици
ніегови и леко-то дыханіе коіе-то
достигаше ший-тъ ѿ придавахъ какъ-
то ся виждаше, жиръ и сѣблостъ на
стѣны-ти ѿ. Струваше ѿ ся че силѣ-

та ся влива въ нѣмъ, като електри-
ческѣ струя, отъ всѣко отаваніе на
заспало-то ѿ дѣте. Голѣмо ѿе Господ-
ство-то на духъ-тъ врѣзъ тѣло-то
и може да закали и нерви-ти и мя-
со-то и жили-ти като спомага така
гдѣ-то и най слабый-тъ става си-
ленъ като юнакъ.

Граници-ти на мушиѣ-тъ, лѣща-
къ-тъ и гора-та, врѣчишъхъ ся прѣзъ
очи-ти ѿ като, призракъ, и тѣа все
врѣвшѣ на прѣдѣ, ѿ оставаше отъ за-
дѣ спѣдинѣ подиръ другый всичъ-
кы-ти предмети, шо ѿ бѣхъ познаты,
и нигдѣ не почиваше, не ся въспи-
раше да поіеме дыханіе-то си, дог-
дѣ ся исчерви дневный-тъ свѣтъ,
кой-то ѿхъ завари нѣколко мили да-
лечъ отъ познати-ти мѣста на го-
лѣмый-тъ пѣтъ.

Тѣа часто бѣ ходила съ Господаръ-
къ-тъ си на гости у нѣкои родичини
въ малкый-тъ градецъ Т — не далечъ
отъ рѣкъ-тъ Очайо и добръ позна-
ваше пѣтъ-тъ. Да прѣмине прѣзъ
рѣкъ-тъ и да ся скрие тамъ, бѣ
прѣва-та ѿмысль, кога науи да бѣга,
а за по на далечъ тѣа нѣмаше друга
надѣждѣ освѣтъ на Бога.

Кога поченъхъ да минувать по
пѣтъ-тъ конію и кола, тѣа съ такво
живо съображеніе, коіе-то ся ожн-
влява при възбужденіи състояніе на
духъ-тъ, като іедно вдохновеніе,
сѣтихъ че съ брѣзо-то ходаніе и бес-
покойный-тъ видъ нѣиѣхъ може на-

влѣче на себе свивиманіе и подозрѣніе. И тѣа сложи дѣте-то си на земѣ-тѣ и като си по управи облѣкло-то и заврѣска-тѣ, тѣа продлѣжи пѣть-тѣ си нѣ нѣ толкосѣ чеврѣсто; Въ іеднѣ мѣнѣшкѣ торбѣчкѣ тѣа бѣ везла питѣ-кы и іаблѣкы, кон-то тѣа употрѣби за да возбуди силѣ-тѣ на уморено-то дѣте, тѣа трѣкалаше по пѣть-тѣ іаблѣкы и дѣте-то трѣчіаше да іѣ уло-ви и съ тѣіѣ хытрость, тѣа прѣминѣ нѣколко мѣли напрѣдѣ.

Скоро тѣа стѣгнѣ іеднѣ гѣстѣ го-рицѣ, прѣзѣ коіѣ-то шюртеше быс-тра рѣкѣ. И кога дѣте-то поченѣ да ся плаче, че іе глѣдно и жѣлно, тѣа ся искатери на стрѣмный-тѣ брѣгѣ и сѣднѣ задѣ іединѣ шѣрокѣ камакѣ, кой-то іѣ скрѣваше отѣ пѣть-тѣ, тѣа извади отѣ торбѣчкѣ-тѣ хрѣнѣ и нахрани дѣте-то си, на коіе-то дой-де и чюдно и мѣчно, че майка му не рачи да іаде, и то іѣ прѣгрѣтѣ съ іеднѣ рѣкѣ а съ другѣ-тѣ ся мѣчіаше да пѣхне въ уста-та ѣ іе-динѣ залѣкѣ отѣ питѣ-тѣ, нѣ той ся запрѣ въ гѣрло-то ѣ и щѣше да іѣ удуши.

«Нѣ, нѣ, драго дѣте, мама-ти неше да іаде догдѣ не тя скрѣіе. Мы трѣ-бѣ да врѣвѣмъ напрѣдѣ, догдѣ сти-гнемъ до рѣкѣ-тѣ! » и тѣа ся спу-снѣ пакѣ кѣмъ пѣть-тѣ, и пакѣ ся въздрѣжіа за да врѣви по тихо и по спокойно.

Тѣа бѣ отишла на много далечѣ отѣ

онѣя мѣста, гдѣ-то іѣ познавахѣ лично. Нѣ ако бы ся случило да іѣ срѣщнѣ нѣкой іѣшо іѣ познава, тѣа смѣташе, че, като знаѣтъ всѣкы колко іѣ обычѣтъ Господарѣ ты и, то никой не ще ся усумни, че тѣа іе побѣгнѣла. Освѣнѣ това тѣа бѣше доста бѣла, гдѣ-то никой не можіаше іѣ позна че іе негрѣтѣнѣкѣ, безѣ да ся сѣзрѣ добрѣ, и дѣте-то ѣ и то бѣше бѣло, и тога още повече іѣ олесняваше да мине безѣ да подаде нѣкому сумненіе че іе бѣгала.

Съ тѣіѣ надеждѣ тѣа по пладнѣа запрѣ ся въ іеднѣ чѣстѣ селскѣ кѣщѣ зада си почине и да купи нѣщѣчко за да храни дѣте-то си и себе си. За-що-то колко по далечѣ ся нахожда-ше толькосѣ страхѣ-тѣ умяляваше а отѣ голѣмо-то напѣганіе нерви-ти ѣ ослабѣвахѣ и тѣа осѣти че ся іе у-морила и углѣднѣла.

Ступанка-та добра женица и голѣ-ма приказанка много ся заблагодари, като влѣзе чюжда жѣпа, съ коіѣ-то можіаше да си побѣбре, и безѣ да ся усумни повѣрѣва думѣ-ти Елизинѣ, коіа-то ѣ каза, че отхожда на гос-ти у приѣатели да проведе іеднѣ двѣ недѣли.

Единѣ чѣстѣ прѣди да зайде слѣн-це-то тѣа влѣзе въ село-то Т—, коіе-то бѣше до рѣкѣ-тѣ Огайо, тѣа бѣ отпаднѣла и ноги-ти ѣ подпухнѣли, нѣ срдѣце-то ѣ бѣ още тѣрдо. Прѣ-вѣй-тѣ поглѣдѣ бѣ насочѣнѣ нѣмѣ

рѣкъ-тъ, кога-то течіаше като рѣка Іорданъ, и ѿк раздѣліаше отъ обѣтованиѣ-тъ земіѣ на свободѣ-тъ.

Врѣмя-то бѣше още студено, іед-вамъ бѣше поченѣла пролѣтъ-та и рѣ-ка-та бѣше избухнѣла и бурлива. Го-лѣми парцали ледъ плувахъ и ся блѣ-скалѣ отъ єдинѣй-тъ брѣгъ на дру-гѣй-тъ. Споредъ образованіе-то на брѣгъ отъ странѣ-тъ на Кентени, кой-то ся вдава далечъ въ вода-тъ, ледъ-тъ ѿя бѣ спрѣлъ и затрупалъ тѣс-ный-тъ каналъ, въ кой-то ся спира-ше ледъ-тъ єдинѣй върѣзъ другѣй, и заграждаше пѣтъ-тъ на ледъ-тъ що влѣчаше рѣка-та и между два-та брѣга бѣ ся устроилъ ледянь мостъ.

Елиза ꙗко за прѣ на мѣгъ за да изгѣда мѣсто-то коє-то тяжеше съ много єнпрііатни нѣща, кон-то тѣа виждаше, и като не бѣ възможно да прѣмине рѣкъ-тъ съ канѣкъ, тѣа сѣа управи кѣмъ єдинѣ гостиницѣ ко-їа-то стоїаше на брѣгъ-тъ за да потыта и ся распыта,

Ступанка-та, кога бѣ ѿя записала да готви вечера обѣрна ся съ на-бодѣ въ рѣкъ-тъ, като чѣ жалови-тый-тъ и пріятный-тъ гласъ Сициниѣ — Что іе тамо? попыта тѣа.

— Нѣма ли тукъ нѣкой салъ или ка-икъ да привлѣчѣ пѣтпници-ти прѣзъ рѣ-къ-тъ.

— Сега още канѣ не заминувѣтъ прѣкѣспѣли сѣа плуваніе-то.

Стопанка-та бѣ почюдена отъ жал-

витѣй-тъ погѣдъ и гласъ Елизинѣ, и побуди ѿ любопытство и тѣа попыта. —

• Трѣбава ти заръ да заминешъ отъ срѣща? Да зѣмашъ нѣкого болника. Много сѣа нажелена, какъ-то ся вижда. •

• Остала салъ тамъ дѣте, коє-то іе много злѣ, • отговори Елиза, и азъ само споци научихъ ся, и салъ трѣгнала днесъ за да заварѣ тука нѣкой салъ да мя прѣкара.

Много то іе жално каза жена-та ꙗко на кой-то материнско-то чѣство бѣ възбудено; — истина ми іе жал-но за тебе. Соломонъ! извика тѣа отъ прозорецъ-тъ кѣмъ задный-тъ дворъ. Єдинѣ мѣжъ съ кожанѣ прѣс-тинѣ и съ тѣврдѣ уплескани рѣцѣ ся мѣрнѣ на врата-та.

• Незнаєшь ли Соль • попыта же — на-та ще ли да прѣмине днесъ на срѣща той-зи чловѣкъ съ бурета-та си?

• Той казваше, чѣ ще ошѣта, ако іма възможность ще заминѣ каза той?

• Тука іма єдинѣ чловѣкъ въ дол-ный-тъ кѣтъ кой-то довечера іиска да примине срѣща съ нѣкой стокъ, а-ко є възможно. Той ще дойде тукъ, да вечера то подобрѣ прѣсѣдни малко та почякай какво хубавичко момѣн-це • прибави стопанѣ-тъ и му по-ладе пѣтѣ.

Нѣ дѣте-то, коє-то бѣ сѣвсѣмъ отпаднало выкаше та плачаше! отъ измощѣніе.

• Горко-то дѣтенце! То не је научено да ходи а азъ го присилихъ много днесъ, • каза Елиза.

• По добръ заведи го въ стаѣмъ-тъ, • каза ступанка-та и отвори врата-та въ једна малка стаѣмъ, въ којѣ-то пиаше једна мекѣ постелка. Елиза сложи дѣте-то врѣзъ нѣѣмъ и улови му рѣчницѣ-ти и ги дрѣжѣа въ свой-тъ рѣчѣ догдѣ-то заспа. А

колко-то за себеси тѣа не мислѣа за поной. Една-та само мисль ѣмъ гонѣмъ бѣ распазѣа кости-ти ѣ тѣа погледовашѣ съ просльзени очѣ бурливѣмъ-тъ рѣчѣ коѣа-то ѣмъ раздѣаше отъ брѣгъ-тъ на свободѣмъ-тъ.

Тука мы трѣбѣа да ся прощаваме съ нѣѣмъ за сега, и да подиримъ нѣмъ нѣмъ-ти нѣмъ.

Г-жа Шелби, ако и да бѣ рекла че обѣдѣ-тъ скоро ще бѣде готовъ, нѣ това не ся сбѣди. Ако и да бѣ дадема заповѣдъ така, гдѣ-то да ся чюѣ и самъ Гели, и повторена десетина пѣти, да кѣжѣмъ на чинѣ Хлоѣмъ да побрѣзова, а тѣа само клѣмаше съ главѣмъ и продѣжѣваше необычайно протяжно да си врѣши дѣлото.

По нѣкоѣмъ особитѣмъ причинѣмъ всички-ты служители ся сѣмъахѣ, че Господѣа-та не је расположена да ся срьди ако не брѣжѣмъ да изврѣшѣмъ заповѣди-ти ѣ, и още по чюдно је, че въ всѣко нѣщо срьмъахѣ ся толкосъ прѣпѣтѣмъ, отъ които още повече закѣсѣмъахѣ обѣдѣ-тъ. Случѣвашѣ ѣя несчасѣиѣе да ся разсѣпи ѣасѣиѣе-то и трѣбѣмъахѣ пакъ да ся почене отъ ново да ся готви съ длѣжно-то вниманѣе и редѣ. Чина Хлоѣа отговарѣашѣ кратко всѣмъу, кой-то дохождаше да ѣмъ под-

кѣа, че не може да подаде неурѣно ѣасѣиѣе на трапезѣмъ-тъ, зашто нѣкоѣмъ си брѣзѣмъахѣ да лови хора-тъ. Другѣмъ ся спѣновашѣ и падаше разливашѣ водѣмъ-тъ и ся врѣмъахѣ пакъ на изворѣ-тъ да налѣѣмъ друводѣмъ. Другѣмъ като испущашѣ маслѣподѣмъ нозѣ-ти си, и отъ время врѣмъа донасѣахѣ въ готварницѣмъ вѣсти, че Г. Гели је много навѣсе и не може да ся стрѣпи на мѣсто-си а ся прохожда и погледѣмъахѣ то прозорѣмъ-тъ, то въ врата-та.

Тѣжко му дошѣо! изѣмъа Чина Хлоѣа горко му дошѣо! и още колко ше мѣмъине прѣзѣмъ главѣмъ-тъ, ако не трѣмъне въ правѣмъ-тъ нѣмъ, а нѣеговѣмъ-тъ. Господарѣ, що је горѣ на Небо-тъ, ще прѣти за нѣего, и съ какѣмъ ошѣ излѣзе той на прѣдѣмъ му?

— Нѣего ще го хвѣрѣмъахѣмъ въ мѣмъкѣмъ-тъ и това је вѣрно, каза мѣмъичѣмъ-тъ Дѣмъѣ.

И стоя му ся! каза Чина Хлоіа гнѣвно. Той іе поразилъ много душици. Казвамъ ви вамъ, извика тіа, и замах-
нахъ съ наботкѣ-тѣ, що дръжіахъ въ
рацѣ-тѣ си, Масръ Джорджъ ни іе
челъ въ откровеніе-то: души вопі-
ють предъ престоломъ Божиимъ объ
отмищеніи, и Господь ще ги чюіе,
истинно ще ги чюіе.

Въ готварницѣ-тѣ всички имахъ
на голѣмъ почетъ чинъ Хлоіа и зіа-
пахъ въ уста-та ѳ, кога тіа говоріа-
ше. Трапеза-та вече бѣ сложена и
всички имахъ свободно время да по-
бръболожѣтъ съ нѣіа и да послушѣтъ
нѣіа-ти забѣлѣжваніа.

— Такви чловѣци вѣтъ въ веч-
нѣ-тѣ мѣкѣ, не ли іе така попыта
Анди?

— Драго ми бы было да ги видя
тамъ, рече мантичкѣй-тѣ Джекъ.

Дѣца! рече нѣкой си и отъ гласъ-тѣ му
всички потрѣпнахъ на мѣсто-то си.
То бѣше Чичо Томъ, кой-то бѣ
влѣзълъ и стоіахъ до врата-та та
слушѣахъ що приказовѣтъ. Дѣца по-
втори той, страхъ мя іе, че вы нез-
насте що говорите. Вѣчноетъ іе стра-
шна дума дѣца, страшно іе и само
да помисли чловѣкъ за нѣіа. Вы ни-
кому да не сте пожелаали всички мѣ-
кѣ.

— Мы никому не желаемъ освѣтъ
на душепродавци-ти отговори Анди
заръ не бѣва да имъ пожелаіемъ на
тыіе діаволи прокляти.

— Заръ и іестество-то не выка
врѣзъ тѣхъ каза чина Хлоіа. Заръ
тѣ не отнемѣтъ бозаличѣта отъ
маічинѣ-ти грѣди за да ги прода-
дѣтъ? Заръ ги боли срьдце-то кога
дѣца-та плачѣтъ и ся улавѣтъ за
маічинѣ-ти си дрехи, а тѣ ги отнѣ-
мѣтъ и ги продавѣтъ. Заръ тѣ не
раздѣлѣтъ женѣ отъ мѣжіа ѳ, безъ
да помислѣтъ че имъ отнѣмѣтъ съ
това и самый-тѣ животъ? Заръ ги
боли срьдце-то за всичко що чинѣтъ?
Тѣ си іадѣтъ, пѣіѣтъ, пушѣтъ и
нищо нещѣтъ да знаіѣтъ! Господи,
та ако не ги земи тѣхъ діаволъ-
тѣ за кой бѣсъ іе вреденъ той?
И чина Хлоіа закры лице-то си съ
рацѣ и захлѣца та ся залѣ съ гор-
чиви слѣзи.

— Молѣте ся и за врагове-ти ва-
ши, кои-то вы не навѣдѣтъ, казва
священно-то писаніе, рече Томъ.

— Да ся моіимъ за тѣхъ? каза
чина Хлоіа, Господи заръ азъ мога
да ся моіимъ за тѣхъ?

— То іе іестественно, Хлоіа, а
іестество-то іе силно, рече Томъ, но
благодать Божіа іе оше по силна.
Освѣтъ това дѣжны сте вы да по-
мыслите въ какво положеніе ся на-
хожда душѣа-та на тыіе нечестивци
кои-то врѣшѣтъ такви дѣла. Дѣжна
си да благодарѣши Бога, че не си
като него, Хлоіа. Отъ моіа странѣ
азъ съмъ готовъ да мя прѣпродамъ
десять хиліади пѣти, нежели да поіе-

мж на душж-тж си тѣхний-тѣ грѣхъ.

— Пази Боже! каза Джежъ, така ли Анди?

Анди си по издигнж рамена-та и кљоннж съ главж.

— Драго ми је че Господарь-тѣ неизлѣзе днесъ, како-то тѣкмише, каза Томъ, това бы мя наскрѣбило повече нежели продањ-та ми. Отъ негова странж, то бы было иестество-то, а за мене бы было много тяжко, защото-то го знаиѣ още отъ дете. Нѣ азъ видѣхъ Господарь-тѣ и не рѣпотѣхъ а ся покорявахъ на Божѣхъ волѣхъ. Господарь-тѣ не је можилъ да стори друго-ѣаче, и добрѣ је сторилъ че мя је продалъ. Страхъ мя е само, че безъ мене работи-ти му ще ся разгроѣжтъ по-вѣче. Господарь-тѣ не може на всждѣ да приглѣла, а момци-ти, ако и да имжтъ добрж волѣж, малко гы је грыжѣа за чуждо-то иманіе, и това мя безпокои.

Въ това время подрѣнка звѣнецъ-тѣ и Тома повикахж въ одаѣж-тѣ.

Томъ, каза му Господарь-тѣ галено, длѣженъ сѣмъ да ти ѣавѣж, че сѣмъ ся задлѣжилъ да платѣж хыліадо долери глобж на того-зи Господина, ако не тя найде на мѣсто-то, коіе-то ти посочи той. Той днесъ ще иде да си врьши другы работы и денъ-тѣ је твой, иди на кждѣ-то щешъ двесъ. — Благодарѣж, Господарю, отговори Томъ.

— Не забравяй, каза трѣгоцъ-тѣ, че ѣма да простѣж на Г-на подарь-тѣ ти ни іеднж парж ако ты найдѣ! Да не бы да ни искараиѣкоѣж игрж. Ако бы мя слушилъ Господарь-тѣ ти, то не бы давѣрж никому отъ васъ. Вы сте пзгавы като гушпирѣ-ти.

— Господарю, каза Томъ, като поиспжчи, азъ бѣхъ на осемъ лини дѣте, кога стара-та Господарь-тѣ предаде на рѣцѣ-ти ми години. Видишь ли, говориаше тѣа, ето младъ Господарь, отглѣдай го добру. А сега ще тя попытамъ, Господарю, измамилъ ли сѣмъ тя нѣкогы, и сѣмъ былъ нѣкогы непослушенъ най паче отъ какъ сѣмъ прихристианство?

— На Г-на Шелби много му милѣ отъ тѣіа думи и очи-ти му налѣхж сѣсъ слѣзи.

— Чичо, каза той, Господь вѣда че ты думаешь самж-тѣ истина! и быхъ ималъ възможность не быхъ продалъ за нищо на свѣтѣ-тѣ.

— Ако вѣрвашъ че сѣмъ азъ христиіанка, каза Г-жѣа Шелби, то вѣрвай че токо що придобѣхъ сѣмъ кой да је начинъ средства ще искупимъ. Господине, каза тѣа Г-жѣа Гели, добрѣ заблѣжете, кому ще продадете, и мене извѣстѣте.

— Добрѣ, добрѣ, отговори тѣа Г-жѣа Гели, азъ можъ да ви го дамъ подиръ іеднж години ако ви

толкось миль, и да ви го продамъ назадъ.

— Азъ ще ся споразумѣмъ, кога ѣе така самъ съ васъ, и ще имате ползъ, каза Г-жа Шелби.

Твърдѣ добръ отговори трговецъ-тъ за мене ѣе все равно да купѣмъ да продамъ, само ползъ да има. Азъ залѣгамъ само да придобѣмъ нѣщо! Вы знаѣете, Госпожо, че всѣмъ ѣединъ отъ насъ само това желаѣе.

Г-нъ и Г-жѣ Шелби бѣхъ твърдѣ ѣадосаны съ приѣтелско-то обхождѣнѣе и безочливостъ на трговецъ-тъ, нѣ и двама-та виждахъ, че ѣе нужно да задавиѣтъ гнѣвъ-тъ си, и колко-то по лошъ и по безчеловеченъ ся показваше той, повече ся боѣаше Г-жѣ Шелби, да не бы да уловиѣтъ Елизъ и дѣте-то ѣе. И тѣа употрѣби всичкъ-тъ си женскъ хитростъ за да го задрѣжи повече, тѣа ся пристори весела и ся смѣѣаше и приказваше съ нѣего и правѣаше всечко, шо можиаше, за да заминѣе время-то безъ да ся сѣти той.

По два часа подиръ пладиѣа Самъ и Анди доведохъ коннѣе-ти прѣдъ стлѣбъ-тъ, кой-то какъ то ся виждаше бѣхъ ся отморили отъ сутрешно-то припусканѣе.

Самъ още ся лѣщеше отъ обѣдъ-тъ и бѣ прѣгавъ и услужливъ. И догдѣ чѣкаше Г-на Гели, той съ голѣми думи ся хвалиаше прѣдъ Анди че не мѣе да ѣе прѣдъпрѣятнѣе-то.

— Господарь-тъ ви, азъ мислѣмъ не дрѣжи псета попыта Гели като възсѣдаше на конь-тъ.

— Цѣлѣмъ мандрѣмъ псета, каза Самъ самодовольно. Ето Бруно ѣе твърдѣ хубаво. У насъ всѣмъ негрѣтѣмъ дрѣжи псета.

Замлъчи! каза Гели — и прибави още нѣколко попрѣжнѣи врѣзъ псета-та за кой-то Самъ продума.

— Азъ не виждамъ за кой причинѣ той ги попрѣжѣя.

— А Господарь-тъ ви не дрѣжи псета (азъ знаѣмъ твърдѣ добръ че не дрѣжи за да ловѣтъ негрѣтѣе?) Самуилъ разбра твърдѣ добръ слова-та му, нѣ пристори ся простъ и като да не разбира нищо.

Нашѣ-ти псета подумѣѣтъ добръ и трѣбѣ да сѣмъ такви какви-то гѣзвате, нѣ никога не сѣмъ имали упражнѣнѣе. Дѣвѣи псета, за всѣко нѣщо ги бѣва, пустѣѣте ги само. Айде, Бруно, извика той на кучето, и то замахъ съ опашкъ-тъ и затече ся подиръ нѣего.

— Провали ся ты, каза Гели, и възсѣдѣмъ конь-тъ. Айде възсѣдай!

— Самъ възсѣдѣмъ и въ сѣщо-то время улѣчи мѣгъ да погадаличка Анди, кой-то ся залъ съ смѣхъ, и това ѣадоса Гели, кой-то замахнѣмъ врѣзъ нѣего съ камчикъ-тъ.

— Чюдѣмъ ся съ умъ-тъ ти Анди, каза Самъ съ голѣмъ важность. Не видишь ли че не ѣе время за да ся подѣигъ равѣми, Господарь-тъ брѣза и не ще подѣигравѣнѣе а чѣка да му

помогнемъ да завърши работѣ.

» Азъ ще уловѣмъ правый-тъ пѣтъ къмъ рѣкъ-тъ каза Гели на отсѣкъ, кога тѣ стигнахъ до граница-тъ гдѣ-то ся свръшвала земя-та на Шелби. « Азъ знаѣмъ, кой пѣтъ тѣ улавѣмъ за да побѣдимъ. »

— Истина, каза Самъ, получите! Г. Гели насочихте право въ срѣдка-тъ. Нѣ къмъ рѣкъ-тъ има два пѣтіа, іединъ старъ избитъ, а другый новъ-равенъ кой мыслите да уловимъ.

Анди почюдень погледнѣ Сама и ся смая, като чю тѣмъ новъ географіѣмъ нѣ че упусти да потвърди думи-ти на другаріа си.

» Азъ мыслимъ, каза Самъ, че Елиза іе заловила старый-тъ пѣтъ, кой-то по малко работи. Гели, ако и да бѣ стара лисица, и отъ природѣ-тъ твърдѣ недовѣрчивъ, Самовы-ти думи го смаѣхъ.

— Ако не быхме были и двама вси безочливи лѣзци каза той, като ся въспрѣ и поумисли.

— Умысленый-тъ тонъ съ кой-то бѣхъ произнесли тыѣ думи до-кара голѣмъ радость на Анди, кой-то ся бѣ облѣгналъ на сѣдло-то, като че имаше желаніе да падне отъ конь-тъ, » Самово-то лице не ся измѣни и той стоѣаше навжсѣлъ като стара планина.

— Ехъ! извыка Самъ, » Господарь-тъ може да стори, какъ-то мыслѣ за

подобрѣ; да врьви въ правъ пѣтъ, ако му іе драго — За насъ все равно. Сега и азъ като помыслихъ за това, струвами правый-тъ пѣтъ ще бѣде по добръ за іезданіе.

— Тѣа трѣбѣ да іе уловила пустѣлый-тъ пѣтъ, то ся знаѣмъ Гели, кой-то си разсуждавалъ гласъ, безъ да даде вниманіе на ми-ти Самови.

— Кой імъ знаѣе; жени-ти събрани; » каза Самъ, тѣ никогы не тѣпѣтъ така, какъ може чловѣкъ мысли, че ще постѣпѣтъ; всѣмъ на опаки правѣтъ. Тѣ отъ природѣ съ направена опаки; за това помыслимъ че съ уловимъ і правый-тъ пѣтъ, то навѣрно улови другый и бѣди увѣренъ, че ще ги найдемъ тамъ. И така азъ мыслимъ, че Елиза іе уловила старый-тъ пѣтъ, за струва ми ся ще бѣде по добръ уловимъ мы правый-тъ пѣтъ. »

Това глубокомысленно размышляваніе за іестество-то женско, какъ-виждаше не склони Г-на Гели на правый-тъ пѣтъ; и той отсѣчъ ще улови другый-тъ пѣтъ и по добръ Сама, кога ще излѣзѣтъ на нѣгово.

Скоро близо смы » каза Самъ, мигнѣ на другаріа си Анди събрани, като коіе-то бѣше къмъ нѣговъ странѣ; и умысленно продѣмъ » колко-то повече мыслимъ толкосъ, вѣче ся увѣрявамъ, че не трѣбѣ

уловимъ той-зи пѣть. Азъ никогы не съмъ минувалъ прѣзъ него. Той је съвсѣмъ запустѣлъ, и можемъ лесно да изгубимъ пѣть-тъ си. И на каждѣ ще ни искара той єдинъ Господь знае.

• Какъ да је, отговори Гели, а азъ искамъ да уловимъ прѣзъ той-зи пѣть.

Струвами ся че съмъ чувалъ да казвѣтъ, че той-зи пѣть је прѣграденъ и прѣсеченъ съ зидове и ормани, не ли је така Анди?

Анди само бѣ чмѣлъ за той-зи пѣть, въ никогы не бѣ минувалъ прѣзъ него и незнаееше нищо, и за да не бы да ся засрами, нещѣше да излъжи.

Гели, кой-то бѣ навикналъ да тегли лъжниви показанія и да смѣта истинѣ-тъ склони ся да улови старый-тъ пѣть.... Той мысліаше, че Самъ безъ да ся сѣти показа найпрѣво на той-зи пѣть, и сетнѣ залъгаше съ хитрости за да го отклони отъ него зашто-то не желаеаше да уловѣтъ Елизѣ, и кога Самъ посочи пѣть-тъ Г. Гели живо припуснѣ конь-тъ. Самъ и Анди не оставахъ отъ него.

И на истинѣ пѣть-тъ бѣ старъ. Прѣди много время минувахъ прѣзъ него за да идѣтъ къмъ рѣкѣ-тъ, нѣ отъ нѣкожъ и другѣ годниѣ той бѣ напуснѣтъ, отъ какъ бѣ отворенъ другъ новъ пѣть, и работіаше само

до єдинъ чясъ иѣсто, а подиръ ся прѣсачіаше отъ разни зидове и ормани. Самъ твърдѣ добръ знаеаше всичко това; и той-зи пѣть бѣ до толкосъ напуснѣтъ, гдѣ-то Анди никогы и не бѣ чувалъ за него. И той припускаше подиръ имъ съ почтиелнѣ покорность и само отъ время до время бѣбріаше и попрѣжіаше пѣть-тъ че је много тяжко за возѣти на Джери.

— Замѣчѣте, извика Гели, знаѣ вы азъ васъ, съ вашы-ти лукавства не ще ми отбїете отъ пѣть-тъ!

— Господарь-тъ може да избере кой-то пѣть му је драгъ! каза Самъ, съ покорно смиреніе, и въ смѣщо-то время подмигнѣ лукаво на другаріа си, кого-то бѣ напушилъ смѣхъ и іеле іеле ся удръжіаше да ся не исыска.

Самъ бѣ въ добро расположеніе, и ся хваліаше че око-то му је много зорко и тутакси извикваше, че види женскѣ завръскѣ на долинѣ нѣкожъ высотѣ, или пыташе Анди, дали не је Елиза, шо ся насреща тамъ въ долѣ-тъ.... и тыя восклицанія той издаваше на такви мѣста, гдѣ-то пѣть-тъ ставаше неравенъ и изринѣтъ, и гдѣ-то слѣдователно нѣмаше възможность да ся припуска и да ся брѣза, и съ това той постоіанно дрѣжіаше Гели въ попрѣженіе.

Подиръ єдинъ чясъ всячка-та дружина ся слушаше отъ баирѣ-тъ на полянѣ обградена съ амбари прѣдѣ

голѣмъ чпѣлнѣ. На орманѣ-тѣ нѣмаше жива душиа. всички бѣхъ излѣзли на работѣ въ поле-то; И самый-тѣ пѣть бѣ прѣсѣченъ съ амбаръ, іавно бѣше че пчадалечъ не іе възможно да прѣстѣпнѣтъ ни іеднѣ крачкѣ.

— Е, Горподине, нели ви казвахъ че той-зи пѣть не работи, каза Самъ съ наскрѣбенѣ невиннось зарѣ чужденецъ може да знаіе по добрѣ страж-тѣ отъ оногo, кой-то ся іе родилъ и пораснѣлъ въ нїемъ ?

— » Ты хаймана, каза Гели, ты си знаіалъ всичко това.

— Зарѣ азъ не ви казахъ Господине, че знаіѣ, а вы не рачихте да повѣрвате? Азъ ви казовахъ, Господине, че пѣть-тѣ іе прѣсечетъ и прѣграденъ на всждѣ и че неще можемъ да проминемъ прѣзъ нїего. Анди іе чюлъ думи-ти му.

Всичко това не бѣ лѣжіа и нищо не оставяше да ся отговаря, и спромахъ-тѣ бѣ длѣженъ да поглыне гнѣвътъ си, и троица-та пѣтника поврнѣхъ конніе-ти и ся ушжихъ къмъ голѣмый-тѣ пѣть.

Отъ такви прѣпѣйки тѣ закъснѣхъ до три четвърти на чясъ и Елиза бѣ приспала дѣте-то си въ селскѣ-тѣ крѣмѣхъ дружина-та достигнѣ въ сѣщо-то мѣсто. Елиза стоіаше до прозорець-тѣ и глѣдаше на другѣ стрѣжъ, кога остро-то око Самово іѣ зазрѣ. Гели и Анди бѣхъ дѣколко крачки по назадъ. Въ тѣмъ

критическѣ минутѣ Самъ свали шпѣкѣ-тѣ отъ главѣ-тѣ си за да іѣ понесе вѣтѣръ-тѣ, и като че ся оплаши нададе выкъ и крѣськъ, кой-то стрѣснѣ Елизѣ и тѣа отскочи назадъ и видѣ че дружина-та прѣмнѣхъ прѣдъ прозорець-тѣ и ся запрѣ на вратна-та.

Въ тѣмъ минутѣ Елиза като че придобѣ хыліада думи. Въ стаіѣ-тѣ и нїаше врата къмъ рѣкѣ-тѣ тѣа улови дѣте-то си и искочита ся спусти по стѣбѣ-тѣ. Трѣговецъ-тѣ іѣ съзрѣ кога тѣа вече бѣше на брѣгъ-тѣ; и той скочи отъ конь-тѣ извыка Сама и Анди и ся напусти по дирѣй като пѣсь поднѣрѣ дивѣхъ козѣхъ.

Въ тѣмъ опаснѣ минутѣ сгруваше ся че несь-ти іѣ іедва допирахъ до земіѣ-тѣ, и въ іеднѣхъ мигѣ тѣа достигнѣ до брѣгъ-тѣ. Тѣ іѣ настигнѣхъ отъ задѣ; нѣ тѣа подкрѣпена съ тѣмъ силѣ, кой-то Богъ дава само на безнадеждни, нададе дивъ крѣськъ и безъ да ся въспре подскочи да ся хвърли въ тѣмный потокъ врѣзъ іеднѣхъ парцалъ ледъ, той-зи скокъ бѣ отчаіанъ и само полудѣлъ или отчаіанъ чловѣкъ можіаше ся рѣши на нїего; а Гели, Самъ и Анди неволно нададохъ крикъ, и издигнѣхъ рѣцѣ-ти си нагорѣ като видѣхъ това.

Ледъ-тѣ врѣзъ кой-то тѣа скочи залюлъ ся неарѣща отъ тяжениѣ-тѣ нѣ коіа не ся запрѣ ни на іеднѣхъ мигѣ. Съ дивѣхъ пѣтьма-тѣ

дѣятелность тѣа прѣскачѣаше отъ іеднѣ царцѣа на другѣа слѣзгаше ся подскѣчаше, падаше и пакъ ставаше! обуца-та ѣ бѣхж отящи, чоралы-ты ѣ раздраны и съ оголены позѣ тѣа бѣлѣжѣаше стѣпкы-ты си съ крѣвъ; нѣ тѣа нищо не виждаше, нищо не оѣщаше, догдѣ най напокомѣ, тъмно като на сѣнѣ тѣа видѣ брѣгѣтъ Очѣйно и чловѣка, кой-то ѣ подаде рѣжжѣ-тъ си за да ѣ помогне да излѣзе на брѣгѣтъ.

— « Срьдчена жена си была ты, каза чловѣкъ-тъ, и подкрѣпи думѣ-ти си съ божбѣ.

Елиза позна грасѣ-тъ и лице-то на чловѣкъ-тъ кой-то дрѣжѣаше іеднѣ фермѣ (чифелнкѣ) близу при прѣво-то тейно жилище.

— О Г-нѣ Сеймзѣ! — спаси мѣ! избѣви мѣ! скрый мѣ! каза Елиза.

— Какъ? що ѣ това? » каза чловѣкъ-тъ; « трува мѣ ся ты си отъ домѣ-тъ на Г. Шелби!

— « Мило-то ми дѣтенце. — Това момченце той го ѣ продалѣ! и ето тамѣ Господарѣ-тъ му » каза тѣа и посочи съ прѣстъ кѣмѣ брѣгѣ-тъ на Кентаки. О Г. Сеймзѣ и вы сте немали малко дѣте. »

— И сега имамѣ, каза чловѣкъ-тъ и безѣ церемонѣи нѣ по приѣтелскѣ протегѣ рѣжжѣ-тъ си за да ѣ утегли на стрѣмный-тъ брѣгѣ. » А ты си была много срьдчева жена; азѣ о-бычамѣ срьчени чловѣди, гдѣ да ѣ да

ся срьшамѣ съ тѣхѣ.

Кога тѣа покѣ терѣхж на врѣхѣ-тъ на брѣгѣ-тъ чловѣкъ-тъ ся възпрѣ.

« Драго ми ѣ да ты по могѣж щогодѣ, каза той, нѣ нѣма гдѣ дѣтя скрѣе тука най голѣмо-то добро що могѣж да ти сторѣѣ дѣтякажѣ да идешѣтамѣ, » каза той, и ѣ насочи съ прѣстъ іеднѣ голѣмѣ бѣлѣ домѣ кой-то стоѣаше самѣ іеднѣ от-дѣломѣ отъ другѣ-ти домовѣ на главнѣ-тъ улицѣ въ село-то иди тамѣ, тѣсѣ добры чловѣци. Тамѣ нѣма страхѣ тѣ ше ты помогнѣтъ, тѣсѣ готовы да на-прѣвѣтъ добро всѣкому.

« Господѣ да благослови, каза Елиза благодарѣж.

Нѣма защо да благодарѣшь, нѣ отговори той.

Не ѣ нищо това, що направѣхъ азѣ. »

« Увѣрена сѣмѣ, Господѣше, че ни-кому нѣма да кѣжите. »

— Ай да ты поразѣ! за кого мѣ приѣмашѣ ты? то ся знаѣ че нѣма ни-кому да кѣжѣ » отговори той.

Айдѣ сега напрѣдѣ. Ты си много добра чловѣствителна жена. Ты си заслужѣла слободѣ-тъ сиѣ ше ѣхъ добѣ-іешѣ, Богомѣ така.

Жена-та прѣгрѣнѣ дѣте-то си и трѣ-гѣ съ брѣзи и решѣтелни крачки. А той стоѣаше и гладаше подпрѣ ѣ.

« Г. Шелби може да помѣсли че не ѣ прилично да поступѣтъ така при-ѣатели (комшиѣ) нѣ що може чловѣкъ да правѣ въ такѣо обстоѣтелство? »

Ако срѣщне и той нѣкоѣ жемъ отъ моп-ти въ сѣщо-то положеніе, то нека ми поврне; азъ никога немогъ равнодушно да глѣдамъ, да ловѣтъ несчастни-ти чловѣци съ псета. О-свѣтъ това заръ азъ съмъ длъженъ да гонѣмъ и да ловѣмъ чюжди-ти неволници.

Така си говорѣаше той-зи простъ идолопоклонникъ Кентекіанецъ, кой-то бе нѣ изучилъ уставни-ти отноше-нія и слѣдователно дѣйствуваше въ христіанскій духъ, и ако бы былъ повече просвѣтенъ не бы ималъ волѣмъ да поступи така.

Гели смаѣнъ стоѣаше на брѣгъ-тъ та глѣдаше догдѣ Елиза ся скрызадъ брѣгъ-тъ, и той метнѣ испытателенъ погледъ къмъ Сама и Анди.

— «Това іе много чюдно нѣщо каза Самъ.

— Тѣа трѣбѣ да има въ пазвѣ-тъмъ си седемъ діавола, чиними ся каза Гели, тѣа прѣскача като дива котка.!»

— Е добръ, » каза Самъ, и си по-чеса тылъ-тъ, » надѣмъ ся че Госпо-даръ-тъмъ ще ни прости че не удових-мы и мы сѣщій-тъмъ пѣтъ. Заръ мы можемъ изврши такѣмъ работѣмъ? ни-когы!

«Самъ замыска ся и ся залъ съ смѣхъ.

— «Ты още ся подсмѣвашъ? извыка тръговецъ-тъмъ іадосанъ.

— Ахъ Господи, азъ не могъ да ся удрѣжѣмъ, кога ми іе смѣшно, каза Самъ и даде волѣмъ на душевнѣ-тъмъ си радость, кой-то до сега таѣаше. Тѣа толкосъ искусно трѣчѣаше и прѣскачаше, а ледъ-тъмъ прѣщѣше пакъ, пукъ, хлопъ, шлепъ! Господи какъ трѣчѣаше тѣа! и Самъ и Анди смѣѣа-хъ ся догдѣ слъзи не потекохъ по лице-то нѣмъ.

— Ще ся засмѣѣете Вы и пакъ: извыка тръговецъ-тъмъ и замахнѣмъ съ камчикъ-тъмъ врѣзъ глави-ти нѣмъ,

Тѣ ся уклонихъ и двамѣна-та и ся затекохъ горѣ на брѣгъ-тъмъ, и прѣдъ той да ся искатери, тѣмъ възсѣднѣхъмъ кониѣ-ти.

— Лека ви нощъ, господине, ка-за Самъ наголемено. Госпидарка-та нѣмъ ся безпокои за Джерри. Мы не смѣ-вече нужни Г-ну Гели на Госпо-жѣмъ-тъмъ не ще ѣ бѣде ако прѣно-шуватъ кониѣ-ти на Елизинъ-тъмъ мость.

И той удари Анди въ грѣбъ-тъмъ припуснѣ конь-тъмъ, Анди послѣдова-за нѣго и самъ смѣхъ-тъмъ нѣмъ още ся чюѣаше въ въздухъ-тъмъ.